

מגיל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

ט"ז מנחם אב תשס"ח

ואתחנן

שנה י"ב גליון תקע"ב

תוכן העניינים

- לקח טוב.....עמוד ב'
- דבש תמרים.....עמוד ג'
- בשפתי צדיקים.....עמוד ד'
- פרפראות לחכמה.....עמוד ה'
- ודרשת וחקרת.....עמוד ו'
- פניני התורה.....עמוד ח'
- חוקים להורות.....עמוד ט'
- הילולא דצדיקא.....עמוד י'
- דבר בעתו.....עמוד י"ב
- משולחן מלכים.....עמוד ט"ז
- דברות קודש.....עמוד כ"ב

כי אהב את אבותיך ויבחר בזרעו אחריו

הר גבוה ותלול מאוד התנשא בין ההרים סביבו, והעליה עליו היה קשה מנשוא, אנשים רבים ניסו בכל כוחם לעלות על הר מרומם זה ולהגיע לפסגתו אולם הם כשלו בדרך, חלקם בחציה התחתון וחלקם בחציה העליון, אבל הצד השווה שבהם שלפסגת ההר לא הצליחו להעפיל.

פעם החליט איש אחד לעלות ההרה על אף הקושי שבדבר ומוכן היה להקדיש את חייו כדי להשיג מטרה זו, הוא עשה כל ההכנות הדרושות ומתוך רצון עז ונחישות רבה יצא לדרך הארוכה.

הדרך ארכה שנים, תלאות רבות עברו עליו וקשיים רבים עמדו לו בדרכו, אולם בכוח רצונו האיתנה התגבר על כולם, ולאחר כמה שנים מייגעים מכל התלאה אשר מצאתו בדרך, זכה סוף סוף לדרך בכף רגליו על הפיסגה הנכספת.

והנה בעת עמדו על ראש הפיסגה שמח ומאושר על ההישג הגדול והעצום, ראה לפתע ילד קטן מתהלך על הפיסגה ומדלג על אבני המקום, שאלו האיש בתדהמה: הגידה נא לי כיצד עלית על הר מסובך כזה, כמה שנים ארכה לך העליה, הרי כשהתחלת לעלות על ההר עדיין לא נולדת, על כל השאלות הללו קיבל תשובה בת שתי מילים: "כאן נולדתי".

הנמשל הוא שבאמת לכל אדם ניתנה הבחירה לבחור בטוב או ברע ח"ו, להעפיל לראש הפיסגה או ח"ו להכשל ולרדת, רבים מנסים ולא מצליחים להגיע לסוף הדרך כי ארוכה מני ארץ ורחבה מני ים.

רק מעטים אשר מקדישים את כל כוחותיהם למטרה עילאית זו מצליחים להשיגה לאחר מאמצים רבים וקשים.

אולם כשיש לו לאדם "זכות אבות" הורים צדיקים וגדולי תורה אז הם מנחילים לבניהם מדריגה רמה ונישאה כבר בלידתם, וכך הם נולדים על ראש ההר או בדרך אליה, כל אחד לפום דרגה דילי, ומנקודה זו ואילך מוטל עליהם להמשיך ולהתקדם, הם אינם מתחילים מתחתית ההר ומשולים המה לאותו ילד שנולד על הפיסגה.

ואכן עלינו לדעת כי לכל אחד מעם בני ישראל לדורותיו יש "זכות אבות" גדולה ונשגבה של אבותינו הק' אברהם יצחק ויעקב, וכל אחד מישראל נולד עם נשמה קדושה אשר בכוחה להתקדם בדרך התורה ולעלות על הר ה' ולהגיע לפיסגתו, כי אנחנו בני אברהם יצחק ויעקב ונולדנו על הפיסגה, נולדנו קרובים אל ה' וביכולתנו להמשיך את חיינו בדרך זו.

קול יסודי התורה
2171 - 03.6171120

מס'	שיעור השבוע הבעל"ש
16 2	יום ראשון ביצה דף טז:
17 1	יום שני ביצה דף יז:
17 2	יום שלישי ביצה דף יז:
18 1	יום רביעי ביצה דף יח:
18 2	יום חמישי ביצה דף יח:
	ער"ש ושב"ק - חזרה

הכתובת להשיג הגליון
וכן להארות והערות אפשר לפנות ל:
a.ch.bnb@gmail.com

לכה טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

במקום זה שאינו מתאים לפי דעתך, לפיכך הנך מקצר בעבודת השי"ת, שרדי החסרון תלוי רק בך, ולא במקום מסוים "שלא יהא לך חלוק על המקום" כי בכל מקום שאתה נמצא בו, עלך לעבוד אותו (שמע שלמה)

☆

וצדקה תהיה לנו נשמור לעשות את כל המצוה הזאת, הכתוב מודיענו כמה הביבה מצוות צדקה לפני הקב"ה, כי אפילו לא נתן עידין האדם את הצדקה להעני, כי אם רק הפרישה מממונו, ועודנה בביתו, ושומרה לכשיבוא עני ויקבלנה, כבר נחשב לו לאדם כאילו נתנה. והיו וצדקה תהיה לנו כי "נשמור" לעשות, כאשר אך נשמור המעות לצורך ליתנו לצדקה להעני, כבר נחשב לנו צדקה. (ארון עדות)

☆

וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלוהינו כאשר צונו, כאשר עושים את המצוה אך ורק "לפני ה' אלוהינו כאשר צונו" ולא על קבלת שכר, אזי עשייתה בגדר של צדקה כבי' "וצדקה תהיה לנו". (אמרות משה)

☆

וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת, ההמתנה וההכנה למצוה, "כי נשמור לעשות" שהרי שמירה הוא מלשון 'ואביו שמר את הדבר' היינו שממתינ ומכין עצמו לקיום המצוה בפועל, אף הוא נבללת בגדר מצוה "וצדקה תהיה לנו". (אור תורה)

☆

וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלוהינו כאשר צונו, איש ישראל חייב לדעת כי מה שזכה לקיים את כל המצוות "כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת" אין זה אלא חסד וצדקה מאת השי"ת, "וצדקה תהי' לנו" וע"י שיהשוב כך לא יבוא לדי גאוה. (צמח צדיק)

שמגיע בלא דעת ובלא בקשה כי אם בהיסח הדעת, והאיך אם כן שייך לבקש אחר מציאה, ו"ל על פי מאמרם ז"ל פתחו לי פתח כחודו של מדט ואני אפתח לכם כפתחו של אילם, והיו שאמר "ובקשתם משם את ה' אלוהיך" אף בקשה מועמת, "ומצאת" אה"כ הרבה יותר ויותר, "כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" שתהיה אה"כ עובד ה' בכל לבבך ובכל נפשך, וזו גם הכוונה באמרם ז"ל (מנלה א): יגעתי 'ומצאתי' תאמין. (תפארת שלמה)

☆

בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלוהיך ושמעת בקולו, ירמו הפסוק לדבריהם ז"ל שאמרו (ברכות ה): לעולם ירגיו אדם יצ"ט על יצר הרע נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה ואם לאו יקרא ק"ש ואם לאו יזכיר לו יום המיתה, וזה הכתוב מרמז כשיבוא אליך הצר הצורך "בצר לך" וירצה להסיריך אז תחילה "ומצאוך כל הדברים האלה" היינו בתחילה יעסוק בתורה או יקרא ק"ש, ואם לאו יזכיר לו יום המיתה שיהיה "באחרית הימים" ואזי מובטח הוא שישוב בתשובה "ושבת עד ה' אלוהיך ושמעת בקולו". (פנחס יחזקאל)

☆

כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, בין כשאתה עוסק בדברים רחניים היינו בתורה ותפילה דהיינו דברים העומדים ברומו של עולם "בשמים ממעל" ובין כשאתה עוסק בדברים גשמיים וארציים שהוא כאן "על הארץ מתחת" תמיד בין כך ובין כך עלך לזכור ולכוין בכל דבר את השי"ת ב"ה ותזכור בכל עת "כי ה' הוא האלוקים" ולא לכוין דברים פסולים בעת הרשות רק שיכונ כדי לעבוד את ה' ב"ה "אין עוד". (ני ישראל)

☆

בכל לבבך, וברש"י שלא היה לך חלוק על המקום, אל תצמד שבגלל היותך

ואתחנן אל ה' בעת ההוא, לא אמר באיזה עת שקאי על כל עת ועת, ולמד אותנו בזה שאל יאמר האדם עתה אין לי מוח לתפילה להתפלל או ללמוד כראוי וכוונתו, ולא אתפלל עתה רק לכשאפנה אתפלל, רק בכל עת ועת תפנה ותתפלל לפי העת ההוא של עכשיו ויהיה העת איזה עת שיהיה, והיו שאמר "ובקשתם משם" את ה' אלוהיך ומצאת' שאמר ג"כ סתם 'משם' ולא אמר באיזה מקום ובאיזה זמן, רק הפירוש 'משם' מכל מקום ומקום או זמן שאתה שם, אז תדרוש את ה' אלוהיך ומצאת ג"כ. (דוע קודש)

☆

ונשב בניא מול בית פעור, שבעתי רמו הפסוק בשם קדוש כבוד אדמו"ר הרה"ק ב"ק מו"ה יעקב יצחק מ"ב בק"ק לובלין זצ"ל ה"ה "ונשב בניא" ר"ל כשנשב בענוה ובנמיכות וכשפלות רוח כמו גאי שהוא נמוך, או "מול בית פעור" או כורתים (מל לשון כרתה כמו 'כי אמילם' תהלים קה) הבית פעור שהוא הקליפה, עד כאן דברי פה קדוש. (אגרא דב"ה)

☆

ראה לימדתי אתכם הויקים ומשפטים כאשר צונו ה' אלהי לעשות כן בקרב הארץ, תכלית הבריאה וזאת תורה היתה לעבוד את השי"ת אף בעניני ארציות וגשמייות, ובכל דרכך דעהו ולכוין בכל דבר את השי"ת, והיו "לעשות כן בקרב הארץ" היינו בתוך הארציות תכוין את תורתו. (תפארת שלמה)

☆

כי מן גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו, אף בשעה שהנהגתו ית' עם ישראל היא במידת הדין, "אשר לו אלוהים" בכל זאת אינם ישראל מתרחקים מעבודתם אלא נשארים "קרובים אליו" מתוך הכרה שכל מה דעבד רבונא למב עבדי. (תורת אבות)

☆

ובקשתם משם את ה' אלוהיך ומצאת, יש לדבין הלא מציאה הוא דבר

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

הטאתכם במעשה העגל, עייב תלה האשמה בהם. (ברך משה)

☆

אעברה נא ואראה את הארץ הטובה. ובמדרש אתה אמרת אל תשלח ירך אל הנער והחלפת אותו באיל אעברה נא ואראה, וייל לפי מה שביאר הערוגת הבושסמה שמבקשין אנו בפלה לזכור לנו עקידת יצחק עקידת דוקא, עפי"מ דמבואר במדרש בשעה שיקש אברהם לעקוד את יצחק בנו אמר לו אבא בחרו אנו והוששני שמא יודעוץ גופי מפחדה של סכין ואצערך, אלא כפתני יפה יפה מיד ויעוד את יצחק, הי שגם בחיר הי אבינו יצחק חשש אולי לא יעמוד בנסיון, ומה יעשו אוזבי קיר ומה יפלא עכשיו כשאין ביד אנוש פועט כח להתגבר על יצרו ונכבשו תחת ידו, והיינו שאנו מתפללין שוא יתייש יזכור לנו זכות העקידה עייב, ולפי זה חידש כ"ק מרן אאמור"ר שעייב נשחט האיל תחת יצחק כי יצחק לא מסר נפשו בשלימות לשחוט עצמו כי הרי היה ירא מנסיון היצר וזאת היה נחשב בעיני אברהם לפגם ועייב העלה תמורתו איל לקרבן על החטא עכתי"ד, והנה משה רבינו ידע כי מה שנגזר עליו שלא יכנס לארץ הוא מחמת פגם החטא של מי מריבה, ולכן היה מבקש וזכונים איד יצדק עצמו לפני ית"ש, ולזה אמר אתה אמרת אל תשלח ירך אל הנער והחלפת אותו באיל, והטעם שהיה צורך להחליף את יצחק באיל כי מאחר שבקש כפתני יפה יפה נפסל לקרבן, ונמצא כי יצחק ירא שמא לא יוכל לעמוד בנסיון, וא"כ מה יענו אוזבי יר פשוטי עם כאשר באים לידי נסיון, ובוה רצה משה רבינו להמליץ על עצמו שיהיה לו ללימוד זכות.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שלי"מ"א)

ויקבר בארץ או במל סלח נא שאם לא יהיה נקבר מול בית פעור יהיה להם האפשרות לקטרג בכל שנה, ועייב אם סלח נא אתה רוצה לקיים להסיר קטרוג פעור, אז במל אעברה נא כדי שתקבר מול בית פעור מטעם האמור. (דברי יוא"ל)

☆

אעברה נא ואראה את הארץ הטובה. ובמדרש אם אעברה נא במל סלח נא ואם סלח נא במל אעברה נא, והביאור הוא עפי"י דברי מהרי"ד מבעלזא זי"ע לפרש נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם, וקשה למה אמר אלקיכם בלשון נסתר, דהנה רשיו"ל פיוש עה"פ אנכי הי אלקיד למה אמר בלשון יחיד, ליתן פתחום פה למשה ללמד סנגוריא במעשה העגל לומר לי צויתי ולא להם, והנה נחמו נחמו, פ"י דאחר הבניה לדורות של בין המצרים של מעשה העגל, באה הנחמה יאמר אלקיך בלשון יחיד, כדי שיוכל משה רבינו ללמד סנגוריא ולטעון לפני הקב"ה י צויתי ולא להם עייב, והנה טענתו של משה רבינו אעברה נא היתה שגם הוא נכלל בכנ"י ויכול לזכות בארץ הטובה אשר נשבע הש"י לאבותינו לתת לנו, אבל ממה שטען לי צויתי ולא להם א"כ נחלק הוא מכלל ישראל ובטלה טענת אעברה נא, והנה פ"י המדרש אם אעברה נא אז אתה נכלל בתוך כלל ישראל וא"כ במל סלח נא כי שוב לא יוכל לטעון לי צויתי ולא להם ואם סלח נא מחמת הטענה של לי צויתי ולא להם והלשרא של אנכי הי אלקיד נאמרה בלשון יחיד לך לבדך א"כ אין כאן טענת אעברה נא לעבור לארץ ישראל בתוך כלל ישראל, והנה שאמר משה רבינו לבנ"י ויתעבר הי בי למענכם, היינו כי בעבור בנ"י לא נתן לו הקב"ה ליכנס לארץ כדי שיהיה להם סליחה וכפרה על

כי אל רחום הי אלקיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח את ברית אבותיך. ויובן עפי"י המבואר במס' שבת דלצדיקים לא תמה זכות אבות לעולם ולרשעים מישאל דתמה זכות אבות מ"מ ברית אבות לא תמה, ומפרשין בזה הכתוב ואף גם זאת בהיתם בארץ אוזביהם זא"ת, ראשי תיבות תימה זיכות אבות מכל מקום לא מאסתים ולא נאלתים לכולתם להפר בריתי אתם דייקא דברית אבות לא תמה, הרי מבואר דברית היינו שלא לכולתם כאמור, ועפי"י מבואר כי אל רחום וגוי ולא ישחיתך ואף שאין עושין רצונו, והוא משום ולא ישכח את ברית אבותיך כאשר נשבע להם, ואף שתמה זכות אבות אך ברית אבות לא תמה והיא העומדת להם. (ישמח משה)

☆

אעברה נא ואראה את הארץ הטובה. איתא במדרש אם אעברה נא אתה רוצה לקיים במל סלח נא ואם סלח נא אתה רוצה לקיים במל אעברה נא, ויובן לפי מש שהביא בפרד"א בכל שנה ושנה בעת שחטאו ישראל בכנות מואב באותו פרק פעור עולה למעלה לקטרג ולהזכיר עון וכשרואה קברו של משה חוזר ושוקע, ומבואר כי משה רבביהו היה מוכרח להקבר בחו"ל מול בית פעור כדי לפר על מעשה פעור, ובוה פ"י באוה"ח ונשב בניה מול בית פעור, אין ישיבה אלא ענבה עד עולם, שמשח רבינו רמו מטעם קבורתו שם מול בית פעור, לבל ירים ראש לקטרג על ישראל עייב, והנה ברש"י עה"פ כי מת אנכי בארץ הזאת אינני עובר את הירדן, שאף עצמותי אינם עוברים, ובכן יתכן כי מה שבקש משה אעברה נא היתה בקשתו ליכנס ולהקבר בארץ, ועייז השיב לו הקב"ה כי דבר זה לא יתכן כי אם יתקיים אעברה נא

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונגוה מפיקים

בשפתי צדיקים

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר

מסופר על הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימינוב זי"ע בעת אשר בתו הצדיקת אשת מו"ה ארי לייבוש זללה"ה חלתה ונפלה למשכב והיא היתה גרמא דשמונה עשר ביר אשר נעדרו מעמו רח"ל ובליל שב"ק פ' ואתחנן ה' הרה"ק מתפלל בשמחה יתירה וריקודין בלכה דודי כדרכו בקודש ובסעודה הראשונה בליל שב"ק כאשר ה' מסיב בהתלהבות גדולה ושמחה יתירה באה לפניו כלתו של הרה"ק מוהרמ"מ מרימינוב וצעקה בבכי יתירה כי בתו היחידה הנ"ל גוססת רח"ל, אזי כששמע הרה"ק את זאת סמך פניו על ידו כעין נפילת אפים איזה רגעים ואח"כ פתח את פיו הקדוש ואמר: כתיב "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר" הנה הרעיא מהימנא מרע"ה ה' מתחנן אל ה' שהגם שיהי "בעת ההוא" היינו בעת צרה רח"ל (מלשון בעתה ורעה) עכ"ו "לאמר" שיהיה נשאר עומד על עמדו עם חווק אמונתו ובטחונו בה' למען יוכל עוד לדבר דיבור לפני השי"ת, ואומר גם אנוכי להקב"ה הלא בידך נפש כל חי בכל עת ובכל שעה ומה איכפת לך כי יתעכב עוד הדבר ותשאר עוד בחיים ביום השב"ק שלא תבטל אותי משמחת השב"ק, והי' יושב וגומר סעודתו ברינה וצהלה ולא היה נראה עליו שמץ של עצבות, ואכן כך הוה שנשארה בחיים עד יום ב' שלאחריו תנצב"ה. (בארות המים)

בעת ההוא לאמר

הרה"ק ר' בעריש מאלעסק זי"ע ה' מגדולי תלמידיו של הרה"ק השרף מסטרעליסק זי"ע, ואירע פעם שהשרף מסטרעליסק שבת את שבתו בעיר אחת, וכששמע הרה"ק ר' בעריש שרבו שוהה שם נסע אף הוא לשם לשבת, כשהסבו ביחד על השולחן, אמר השרף לר' בעריש: הרב מאלעסק יגיד נא איזה דבר תורה אבל בלי הכנה, פתח הרה"ק ר' בעריש ואמר: בפרשתן כתיב "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר" היינו כדי שאוכל "בעת ההוא לאמר" בלי שום הכנה מקודם, על זה צריכים להתחנן אל ה', והשרף מסטרעליסק שיבח מאוד את דבריו. (לשון חסידים)

אתה החילות

פעם ה' הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע באזיה עיר על שב"ק פ' ואתחנן, ובאותה עת השתוללה בעיר מגיפה רח"ל והפילה חללים רבים, בליל שב"ק בעת שערך הרה"ק את שולחנו הטהור, נכנסו כמה נשים בכמיות עצומות על דבר המגיפה, נענה הרה"ק בענות קדשו: מה תצעקו אלי, לכו לאחיי הקדושים הרה"ק ר' אהרן והרה"ק ר' משה, אבל הם לא סגו אחור, וצווחו שלא ימחלו לו אם לא יושיע להם, והי' בראותו שאין לו שום ברירה, פתח ואמר: "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר, שהצדיק מבקש מהשי"ת, אתה החילות, אתה עשית שיחלו האנשים, בכדי להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך, שאח"כ תוכל להושיע להם ולרפאותם, ובכן אני

מבקש ממך "אעברה נא ואראה את הארץ", שתראה שגם ההמון עם שהם בבחי' ארציות, "ההר הטוב הזה והלבנון", גם הם מלאים במידות טובות, על כן תעזור להם שיתרפאו, וסיים ואמר: "ויתעבר ה' בי למענכם", הקב"ה שמע לתפילתי, ועתה לכו לביתכם לחיים ולשלום, והמגיפה נעצרה. (מאורי אור)

אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה

בימי הרה"ק בעל מגלה עמוקות זי"ע בק"ק קראקא, בא לשם בחור אחד לא נודע מאין הנהו, וחפש לו מעמד לשרת שמה, ונשתכר אל בעה"ב אחד בעל חנות גדולה להיות משרת בחנותו, ועשה עבודתו באמונה, ותנאי עשה לו עם הבעה"ב, שיוכל לילך ערב ובוקר לתפילה אל ביה"כ"ו, והסכים הבעה"ב לזה, ומאז בא הבחור בהחנות נתברך הבעה"ב לרגלו בשפע ברכה, פע"א הלך הבחור המשרת הזה לביה"כ"ו להתפלל תפילת שחרית כמנהגו, בתוך כך באו סוחרים ממרחקים והמון אדם רב אל חנותו של בעה"ב, עד שלא היה יכול הבעה"ב למלא את הפצע לתת לכל אחד משאלותיו כדבעי, והבחור הלז איחר לבוא, ויהי כי קרא הבעה"ב כמה פעמים עליו ואמר לו כי עוד לא בא מביה"כ"ו, וילך הבעה"ב בחרי אף לראות מדוע בושש מלבוא, אם מאריך בתפילתו יסלח לו, ואם אך מבטל זמנו בבטלה אז יקח נקם ממנו, וכאשר בא לביה"כ"ו וימצא עומד ומסתכל כלפי מעלה על ציורי התקרה, ואין אומר ואין דברים בפיו, וירץ אליו בחמת רוחו ויכהו מכת לחי, וכל המתפללים שמה נאספו לראות מה זאת, ונתבייש הבעה"ב ויעזב את ביה"כ"ו וילך לחנותו, והבחור הלז כשסילק את תפיליו והניחם בתיק שלהם לא שב לבית אדוניו עוד, אלא הלך אל בית הרה"ק בעל מגלה עמוקות שהי' מכירו כדי ליטול רשות ולהפריד ממנו, ויתמרמרר הרה"ק לנגדו: למה זה תעזבנו, אבל לשוא ה' כל הפצרותיו וללא הועיל, כי ירט הדרך לנגדו, ויאמר לו הרה"ק עכ"פ אל תפטור אלא מתוך דבר הלכה למען יהי לי למוכרת נצה, הנה יגעתי בחיבורי מגלה עמוקות ואמרת רנ"ב אופנים כמנין ר"ב לך"ך על הפצרת מרע"ה ליכנס לא", אמור לי גם כבודו מה בזה אשר לא הבאתי בספרי, ויאמר לו הבחור: יש אתי רמז מה שלא מובא בספרים, להיות יש ארבע חיות הקודש הנושאות המרכבה עליונה, והכסא כבוד לה ד' רגלים, ואמרו חז"ל האבות הן המרכבה, והמה שלשה רגלים, ורצה משה ליכנס לא"י ועי' קדושת הארץ ויכל להגיע למדריגה להיות הרגל רביעי שבמרכבה, וא"ל הקב"ה: "אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", כי כבר הכינותי את דוד עבדי להיות ברגל הרביעי, ורמז לזה כי "בדבר" - ר"ת בין דוד ברגל רביעי, עד כאן. ויפטור ממנו ופרח לו איש האמת, והי' בראות בעל החנות כי אין הנער נתחרט מאוד על שביישו ברבים, והלך במר נפשו להרה"ק בעל מגלה עמוקות, ובבואו לביתו אמר לו הרה"ק: מה שהכית אותו על הלחי, הוא לא הרגיש כלל, ולו לא עשית מאומה, אך לי עשית, הרחקת ממני אוהב ורעי, ולא אראה אותו עוד, ושש אנוכי על אמרותיו שהניח לי. (מבשר טוב)

פרפראות לחכמה

מאמרים נהמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, ככתור ופרה משוקדים

ועבדתם שם אלהים מעשה ידי אדם אשר לא יראון וגו', ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת וכו'. ויבואר עפ"י דא"י במדרש (שהש"ד עה"פ אמרתי אעלה בתמר). דנבוכדנצר הי' מפתה לדניאל שיסגוד להצלם אשר עשה, ואמר לו אתה תראה שמעצמך תשתחוה לו, מה עשה אותו רשע נטל ציץ של כהן גדול שהיה חקוק עליו שם המפורש ונתנו לתוך פיו של הצלם, ומתוך כך דיבר הצלם אנוכי ה' אלוקיך וממלל רברבך, בין דחמי דניאל כן אמר אמר לנבוכדנצר שיתן לו רשות למיסק ולנשק לצלמא על פומיה, וסלק והשביע להציץ ואמר לו בשר ודם אני ושלוחו של הקב"ה אני וגו' אני עליך שתבוא אחרי, בא לנשקו והוציא בלעו מתוך פיו, אח"כ מתכנשין והוו מקלסין קדמיהו ולא עביד כלום, הרי מעינו בהצלם של נבוכדנצר שהי' מדבר וקורא בגרון אנוכי ה"א, אך לא היה בעלמו של נבוכדנצר שום ממש ח"ו, רק השם המפורש שהיה טמון בו הוא היה מדבר בו, והשתא א"ש דכל זאת רמזה כאן התוה"ק ואמר כי יבוא עת אשר והפיץ ה' אתכם בגולה, בגלות בכל, ועבדתם שם אלהים מעשה ידי אדם, היינו הצלם של נבוכדנצר, אשר לא ישמעון ולא יאכלון ולא ידיוון, אך לא אמר ולא ידברון, כי באמת הצלם הלז דיבר בקוץ גדול וחוק, ואף שתראו שידברון אל תדמו בנפשכם ח"ו הואיל כי כן יש בו ממש, ותטעו ח"ו לעבוד אותו בראותכם הפלא הזה, רק ובקשתם משם את ה' אלוקיך, ואז ומצאת אותו, בפיו של הצלם ואז תדע שאין הדיבור מצד עצמו של צלם. (סערת אליהו מהגר"א זצ"ל)

☆

אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו, וי"ל דהנה כשישראל היו משועבדים לפרעה במצרים, התגלה להם הקב"ה במידת הדין אלא לאחר מכן ראו שמדת החסד היה גנוז בה, שהרי קושי השיעבוד השלים את הזמן, ויצאו ממצרים אחר רד"ו שנה קודם שהגיע עת הקץ, הרי שמדת הדין שהיתה במצרים היא עצמה נהפכת להיות רחמים. ובוה יובן קישור הכתובים ככל אשר עשה לכם ה' אלוקיכם במצרים לענין "אתה הראת לדעת" בהיותך במצרים, "כי ה' הוא האלוקים" כי מידת הדין הוא בעצם רחמים. (דה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט זי"ע, מובא בעטרת חיים)

☆

נחמו נחמו עמי יאמר אלוקים כי מלאה צבאה, ונראה דהנה איתא בגמ' מיום שחרב ביהמ"ק נתמעט פמליא של מעלה, והענין הוא דאיתא במדרש כשנחרב ביהמ"ק אמר הקב"ה מה מלך בור"ד כשמת לו מת יושב ודומם אף אני אשב ואדום שנאמר ישב בדד וידום וכו' והנה אמרו חז"ל מכל דיבור שיצא מן הקב"ה נברא מלאך א"כ כשחרב ביהמ"ק שהקב"ה יושב ודומם ולא נבראו מלאכים א"כ נתמעט פמליא של מעלה, אבל כשיבנה ביהמ"ק או יתחיל הקב"ה לדבר ויתרבו אז המלאכים, והוה נחמו עמי בזה שיאמר אלוקים ואז ימלא צבא השמים. (פנינים יקרים)

ואתחנן אל ה' וכו'. וברש"י אי שהתפלל תקט"ו תפילות כמספר ואתחנן, והנל"פ עפ"י דאי בספרי קבלה מקדש של מעלה מאן בנאייה, הקב"ה ומחנה דיליה בנאייה לכותל ראשון, אברהם בנאייה לכותל שני, יצחק לכותל שלישי, יעקב לכותל רביעי, ומשה בנאייה לגג, עכ"ל. ולכאורה קשה להבין מה הפי במ"ש קוב"ה ומחנ"ה דיליה וכי הקב"ה צריך למחנה שיעזרוהו, אך י"ל דהכוונה הוא דהשם של בנין הוא מספרו מחנ"ה, וז"ש הקב"ה ומחנ"ה דיליה כוונתו על השם מחנ"ה שלו, וזה הפי בגמ' (פסחים פ"ו.) לא כאברהם שקראו ה' וכו' ולא כיצחק שקראו שדה אלא כיעקב שקראו בית, דהנה כל אחד מהם כשבנה את הכותל הוסיף לו עוד מספר מחנ"ה, לכך אברהם שהוסיף מחנ"ה (על מחנה שכבר הי' מהקב"ה) ע"כ קראו ה"ד (כמספר ב' פעמים מחנ"ה עם הכולל) ויצחק שהוסיף עוד הפעם מחנ"ה קראו שד"ה (כמספר ג' פעמים מחנ"ה) ויעקב הוסיף עוד מחנ"ה לכן קראו ב"ת (כמספר ד' פעמים מחנ"ה) ולפי"ז הי' צריך מרע"ה כשבנאייה לגג להוסיף ה' פעמים מחנה כמספר ואתחנן, וזהו הענין שנאמר במרע"ה שהתפלל תקט"ו תפילות כמנין ואתחנן דהיינו הגימטרי של ה"פ מחנ"ה ולכן ביקש אעברה נא ואראה את הארץ וכו' הדר הטוב הזה והלבנון זה ביהמ"ק דהיינו שיוכל לבנות את ביהמ"ק ע"י הציורף של ואתחנן. (הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע)

☆

אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן. דרש ר' שמלאי מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לארץ ישראל, וכי לאכול מפרי' הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך, אלא כך אמר משה, הרבה מצוות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי, אמר לו הקב"ה כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר, מעלה אני עליך כאילו עשיתם. (סו"ט ד.) יש לדקדק ולהיפלא איך שייך לומר על משה רבינו ע"ה שכל כוונתו אינו אלא לקבל שכר, שאמר לו הקב"ה כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר. ויש לתרץ עפ"י שזאמרו חז"ל בפרק קמא דברכות (ו.) חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, והנה משה רבינו ע"ה כשחשב לעלות לארץ ישראל כדי לקיים מצות הנוהגות בארץ, אף שנאנס ולא עלה לארץ ישראל כבר העלה עליו הכתוב כאילו קיים כל המצוות כאמור, אך משה רבינו רצה לעלות בפועל לארץ ישראל, ולכן חשב לעשות המצוה רק כדי לקבל שכר, ובכך יתבטל מחשבה הראשונה שחשב לקיים המצוות, כי מאחר שאין כוונתו כי אם לקבל שכר, שוב לא שייך לומר מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. ולכן אמר לו הקב"ה כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר, בתמיה, יודע אני כוונתך שהוא אינו אלא כדי לבטל מחשבתך הראשונה, לכך מעלה אני עליך כאילו עשיתם. (ראשי בשמים)

**עניינים נפלאים, בסוגיות ובפסולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים**

דרשת והקרת

בענין כל תוסף וכל תגרע

לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו (ואתהנן ד ד)

אמנם הראב"ד חולק על הרמב"ם בלישנא חריפא וכו' ע"ד הרמב"ם כל אלה ישא הרוח דאפי' אם יקבעוהו חכמים לדורות ויספחוהו למקרא כיון דהוא למיגדר מילתא ועשאוהו לסייג ולמשמרת, וכדאשכחן בכמה דוכתי לעולם מדרבנן הוא וקרא אסמכתא בעלמא הוא א"כ אין כל תוסף אפי' עשאוהו בשל תורה וסמכוהו לקרא, ולא תמצא איסור מוסיף אלא במ"ע ציצית ותפילין וכו'.

ומשמע מד' הראב"ד ובפרט בסוף דבריו שלא תמצא איסור מוסיף אלא במ"ע וכו' משמע החולק על כל יסודו של הרמב"ם שיש כל תוסף בהוראה ודלכאו' מריש דבריו הי' אפי' ל דרך כשהחכמים מוסיפים דרך סייג ומשמרת ליבא לאו דכל תוסף אבל אם מוסיפין לא לשם סייג כגון ירבעם שהוסיף תגים, ה"נ דאיכא איסור מוסיף, אבל מסוף דבריו דבריו דסבר דליכא כלל איסור מוסיף בהוראה.

ויש מן האחרונים שרצו ללמוד כאן בפלוג' הרמב"ם והראב"ד דהרמב"ם סבר דאסמכתא הוי מדרבנן ע"כ לא נתקשה כלל אמאי לא הוי כל תוסף והראב"ד דמביא מזה הוכחה שאין כל תוסף בהוראה משמע דסבר דאסמכתא הוי דאורייתא וכן משמע מלשונו שכ' "אפי' אם עשאוהו בשל תורה וסמכוהו אקרא" וידועין ד' הריטב"א ב"ה (דף טו.) שכ' דבכל מקום דאמרי' דהוא מדרבנן ואסמכוהו אקרא, אינו כמו כל איסור דרבנן אלא יש בו מצוות התורה ופשט הכתוב הוא כמו שמסרו חכמים, והאומר שלא זו כוונת התורה הוא דעת מינות וישתקע ולא יאמר, עיי"ש.

אמנם היא היא דעת רוב הראשונים בתוס' מנחות (צב) והמהרי"ל בלקוטים (אות ע') דאסמכתא מצוה דרבנן רק כדי שלא יקל בעיני ההמון אסמכוהו אקרא שיחשבו שזה איסור מה"ת, והרמב"ם בעצמו בהקדמה בפ"י המשניות ג"כ כתב דהוא מדרבנן ולא כהריטב"א שהוא איסור מה"ת, וא"כ א"א לומר בד' הרמב"ם דסבר דאסמכתא דאורייתא וצ"ע.

והאחרונים תי' דברי הרמב"ם דלא דמיא לאסמכתא דהחכמים כשסמכו דין חדש על פסוק מסוים עשו זאת כדי שלא יקלו ההמון ראשיהם וידמו בנפשם שהיא מדאורייתא, אבל הרבנן בעצמם מסרו לתלמידיהם שהיא מדרבנן, וכמו שרואין במציאות שהגמ' מסיק בכמה דוכתי קרא אסמכתא בעלמא, אז כו"ע מודי דליכא איסורא דכל תוסף (ולכאו' משמע כן מלשון הרמב"ם בתו"ד "גודע לעם שבשר עוף מותר מה"ת עיי"ש

הנה כידוע יש ב' אופנים שעוברין על לאו דכל תוסף וכל תגרע כגון המוסיף בעצם חלקי המצווה כגון הא דאמרו בר"ה (כה.) ובמנחות (מ) המוסיף חוט בציצית או המניח ב' זוגות של תפילין, וכן כהן המברך ג' פסוקי ברכות כהנים ומוסיף עליהן עוד ברכות וכן יש עוד אופן המוסיף בזמן המצווה כגון הישן בשמיני בסוכה וכדו'.

והרמב"ם (בפ"ב מהל' ממרים הט') מחדש שיש עוד אופן כל תוסף בהוראה דכ' שם הואיל ויש לבי"ד לגזור ולאסור דבר המותר ויעמוד איסורו לדורות וכו' ע"כ הוזהירה תורה שלא להוסיף ע"ד תורה ולא לגרוע ולקבוע לעולם שהוא מן התורה כגון הרי בתורה כתוב לא תבשל גדי בחלב אמו ומפי השמועה למדו שמה"ת בשר מן העוף מותר מה"ת ואם יבוא בי"ד ויאמר שבשר מן העוף הוא בכלל הגדי ואסור מה"ת הרי זה מוסיף, אבל אם אמר בשר מן העוף מותר מה"ת ואנו נאסור אותו ונודיע לעם שהוא גזירה משום בשר בהמה וכו' וכו' אין זה מוסיף אלא עושה סייג לתורה עכתו"ד.

והיוצא מדרביו שיש עוד אופן לעבור על כל תוסף דהיינו בהוראה והוא ציווי לבי"ד שאם יאמרו על איסורא דרבנן שהוא דאורייתא הרי זה בכל תוסף, וכן אם יבואו ויגידו לעם על איסור דאורייתא שהוא דרבנן הרי זה בכל תגרע.

ובאדרת אליהו (מהגרא' זיל) רצה לחדש דהא דכ' הרמב"ם (בהל' ממרים) שיש כל תוסף בהוראה מקורו מהפסוק בפרשתן דכתיב בלשון רבים לא תוסיפו ולא תגרעו, כי בתחילה כתב ועתה ישראל שמע אל החוקים והמשפטים וכו' ואח"כ כתיב לא תוסיפו וכו' ומשמע דבא להזהיר שלא יוסיפו על התרי"ג מצוות משא"כ בפ' ראה דכתיב בלשון יחיד לא תוסיף ולא תגרע ממנו וכו' החיוב על כאו"א מישראל עכ"ד.

אמנם צ"ע קצת דמלשון הרמב"ם בהל' ממרים משמע דהוא מתייחס על הפסוק בפר' ראה דבתוך דבריו כתב וע"ז הוזהירו התורה לא תוסיף וכו' ומשמע דדבריו מוסבין על הפסוק בפר' ראה.

איברא דבפסיקתא (בפרשתן) כ' עה"פ לא תוסיפו ולא תגרעו וכו' כגון ירבעם בן נבט שהוסיף תגים לישראל, הרי מבואר בדבריו כד' האדרת אלי' שמהפסוק בפרשתן לומדין כל תוסף בהוראה כד' הרמב"ם בממרים, וכן משמע מד' הרמב"ן בפרשתן.

פניני התורה

**פנינים והידושים בגמרא מסי ביצה
הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"**

נר"נ ע"י אחד המגי"ש

הכיס ריק ואין בו, הצור יפרע את חובו

סתירת הגמרא

הקשו התוס' (ד"ה לוו עליו) דגמרא דידן סותר הגמרא (שבת קי"ח ע"א) "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות", ותירצו שיש הבדל בין אדם שיש לו אפשרות להחזיר את חובותיו, אלא שברגע זה אין בידו כסף, לבין אדם שאין לו אפשרות להחזירם. דהיינו אדם המסוגל להחזיר חובותיו אז אמרינן "לוו עליו ואני פורע", אך היודע שאין לו מהיכן להחזיר את חובו "אמרינן עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות".

לוו עליו - לבוטח בה, עשה שבתך חול - למי שאינו

בוטח

בתולדות יעקב יוסף (פ"י נשא, ועוד) מיישב קושיית התוס' שהכל תלוי לפי מדת הבטחון של האדם, דאם הוא בוטח בה' ולזה מעות על סמך הבטחת הקב"ה לוו עליו ואני פורע, מתקיימת בו הבטחה זו, אבל אם אינו בעל בטחון ואומר לעצמו עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות, מתנהג הקב"ה עמו במידה זו

לוו עליו - כשהמטרה לענג על ה', עשה שבתך חול -

כשהמטרה לענג את הגוף

עוד הביא בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פ"י משפטים) בשם הרב המגיד מוהר"ם כי לוו עליו יש לו ב' פירושים, א' לשון הלאה, ב' לשון לווייה וחיבור, ושניהם אמות כי מטרת האכילה והשתיה שהם דברים גשמיים הם בכדי שיוכל לעבוד עבודת ה' כראוי, ולכך אומר הקב"ה אם המטרה הוא לוו עליו בכדי להדבק ולהתחבר עימי ע"י אכילה ושתייה, אז 'ואני פורע', אך אם עשת 'שבתך' כלומר בכדי לענג את גופך ולצרכך אז עשנה חול ואל תצטרך לבריות.

בגמרא (דף ט"ז ע"ב) "מא' מה פירוש הפסוק ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם, אמר רבי יוחנן אמר להם הקב"ה לישראל בני אם אין לכם במה לקנות צורכי החג לוו עלי עבדו וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע". ופירוש הפסוק כך 'ואל תעצבו' אם אין לכם במה לקנות צורכי יום טוב, אלא לוו, ואם תאמרו מהיכן נחזיר, ע"י אמר הקרא 'כי חדות ה' השמחה שאתם עושים בשביל ה', 'היא מעוזכם' היא תעזור בידכם לשלם את שלויתם עבורה.

וזה פירוש הזמר שמזמרים בזמירות של שבת קודש "הכיס ריק ואין בו הצור יפרע את חובו", 'הכיס ריק ואין בו' כדי לקנות מאכלים לכבוד שבת קודש, אז לוו, ואם תאמרו מהיכן נחזיר ע"י אמר 'הצור יפרע את חובו', דהיינו שהשי"ת יעזור לך לפרוע את החוב.

ובזה מפרש הרה"ק רבי שמעון מיערסלוב (תורת שמעון השלם ע"ה) בדרך מליצה מה שמזמרים במוצ"ש"ק "יזכר לך עתה אתמול אשר דברת", דבערב שבת קודש אדם לווה שיוכל לקיים סעודות שבת על סמך שהקב"ה יפרע את חובו, לכן אומרים במוצ"ש "יזכר לך עתה אתמול אשר דברת", שהבטחתנו לוו עליו ואני פורע.

לוו עליו - שיהיה ע"מ שיחול הברכה

הבעל שם טוב הק' (תירו) העיר למה אומר הקב"ה לוו עליו ואני פורע וצריכים להלוות מעות, וכי אינו יכול לעשות נס שיהיה לו לאדם צרכי שבת ויו"ט, ומבאר שמיירי באדם שאין לו מעות כלל, ואין לו מעות על מה שיחול הברכה, ולעשות נס גדול כל כך שיחול לו הברכה גם כשאין לו על מה שיחול הוי נס חוץ מדרך הטבע ואין ראוי ליהנות מהם, לכן אומר הקב"ה שתלווה מעות לצורך השבת, ואז יהיה על מה שיחול הברכה.

לעילוי נשימת

האשה החשובה מרת האדל נחמה ב"ר יעקב יודא ראטער ע"ה

נלב"ע י"ד מנחם אב תשנ"ה לפ"ק

הלכות ודיונים, מפסקי הראשונים והאחרונים,
עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

הוקים להורותם

הל' ברכות (יב)

גערך ונסדר ע"י הרב יהואל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

קיצור משבוע העבר

האוכל אפי' כל שהוא מברך ברכה ראשונה, וברכה אחרונה מברך דוקא באכל כזית [דהיינו בגודל לערך 27 - 33 סמ"ק שהיא כנפח של קופסת גפרורים בתוך כדי אכילת פרס דהיינו בתוך זמן של 4 מינוט].

שיעור כזית להנאת מעיו

שיעור הכזית בעיניו שיהא בו הנאת מעיו דכתב ואכלת ושבעת, ושביעה הוא במעיים, וצריך שמכל הכזית יהא הנאת מעיו, ולכן אם אכל שיעור כזית בדקדוק ונשאר קצת בין השינים או בין החניכיים אינו מצטרף לברכה אחרונה, וכמו כן אם אכל פחות מכזית והקיא וחזר ואכל אין מצטרפים לכזית. (פמ"ג סק"א, וחלוק ברכת הנהנין מאיסורים, דלגבי איסורים דהיינו לחייבו על אכילת איסור דבעינן שיעור אכילה, בזה אף בין החניכיים מצטרף ההתם בעיני הנאת גרונו, וכמ"ל הדין היא לגבי איסורים שאם אכל חצי כזית והקיא וחזר ואכלו חייב שהרי הנהה גרונו מכזית, משא"כ בברכות דכתב ואכלו ושבעת, ושביעה היא במעיים, ולכן בעי' הנאת מעיו ואם הקיא וחזר ואכל נמצא דלא נהנה מעיו מכזית שלם, ולפלא דבס' ברכת הבית (שער ט"ז ס"ד) הביא בשם הפמ"ג דאכל והקיא מצטרף לכזית).

אכל פחות מכשיעור ויצא לחוץ או שהסיח דעתו מלאכול וחזר ואכל עד שיעור כזית

אכל חצי כזית ויצא לחוץ בענין שצריך לברך שוב ברכה ראשונה על המשך האכילה, [דהיינו שאכל פחות משיעור ויצא לחוץ דחוזר ומברך אפי' באכילת פת וכ"ש בשאר דברים כדמבואר בס' קע"ח] וחזר ואכל פחות מכשיעור והשלים לכזית - כל שלא שהה יותר מכדי אכילת פרס במשך שני האכילות הרי הם נחשבים כאחת ומצטרפים לשיעור ומברך לאחריהם ברכה אחרונה.

והוא הדין באכל פחות משיעור ולא היה בדעתו לאכול עוד או שהסיח דעתו מלאכול ואח"כ נמלך לאכול עוד [בברכה ראשונה] והשלים לשיעור כזית מצטרפים לברך אחריהם אם אכלם שניהם בתוך כדי אכילת פרס. (במ"א סי' ר"י סק"א) מסתפק בדין דיצא לחוץ ומסיק דמצטרף, ובס' ברכת הבית (שער ט"ז ס"ז) הוסיף גם דין דנמלך וכתב שם הטעם דמצטרף כיון דברכה אחרונה קאי על הנאת מעיו וכל שאכל תוך שיעור אכילת פרס הרי הוא שבע מעט ומברך אף שהיה נמלך.

צירוף ב' מינים בשאוכלם בגדר בעיקר וטפל

ודין הנ"ל לצרף ב' המינים לענין ברכה אחרונה נאמר לא רק באוכל שני מינים לחוד, אלא אפילו באוכלם ביחד בענין שמין האחד שברכתו בורא נפשות

הוא טפל למין האחר שברכתו בורא מיני מזונות וכדו', אז ג"כ מצטרפים לשיעור לברך אחריהם בורא נפשות. (כן משמע מהמבואר שם במ"א שם דציר שעל גבי הירק מצטרף לכזית, וכן פשוטו הפוסקים דכתבו דין הפת דמצטרף עם דבר אחר ומשמע דאפי' הטפלים לפת. דהיה סברא לומר דלא שייכי דין דמצטרפים גבי עיקר וטפל, כיון דהדין היא היכא דאכל שיעור שלם מהעיקר דהטפל נפטר בברכת העיקר א"כ כיון דאין לטפל ברכה בפני עצמו א"כ בזה שאכל פחות מכשיעור מהעיקר ופחות מכשיעור מהטפל אז ג"כ ליכא ברכה לטפל כלל וא"כ כיון דליכא להעיקר שיעור אין לו לברך, ואפשר דאף כשאוכל מהטפל שיעור שלם לפי סברא זו אין לברך דאין לו חיוב ברכה בפמ"ע כלל, אולם כמ"ל הדין הוא דמצטרף לברך)

ולכן האוכל פת או מזונות פחות מכזית בצירוף מין הטפל לו, כגון מצה'לע עם הערינ"ג או עם שאר דברים, דמשניהם יחד איכא שיעור כזית יברך לאחריהם בורא נפשות.

מאן דמוסיף יוסיף חיים

בשב"ק זו הבעל"ט - יום חמשה עשר באב

הבה נחוק את עצמינו

להרבות ולהוסיף בעסק התורה

בלימוד הקבוע ביתר שאת וביתר עוז

ודברי חז"ל ידוע - מחמשה עשר באב ואילך
מאן דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה
יוסיף חיים על חיו

אין לנו שיעור רק התורה הזאת

אשר מניגא ומצלי מן הפורעניות
ואורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד

**תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים
של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים**

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי מאיר נתן בן מרן הגה"ק רבי חיים זי"ע האלבערשטאם
יומא דהילולא ט"ו מנחם אב (תרט"ו)

מחולדותיו

הגה"ק רבי מאיר נתן זי"ע נולד בשנת תקפ"ה כבנו השלישי לאביו הגדול מרן בעל דברי חיים מצאנז זי"ע, ויקרא שמו בישראל "מאיר" על שם זקינו הרה"ק רבי מאיר מטיקטין זצ"ל, ו'נתן' על שם זק' הרה"ק ר' נתן שפירא זצ"ל בעל מגלה עמוקות, כבר מנעוריו הי' יניק וחכים, והגה בתורה בהתמדה ובפרישות יתירה שהפליא כל רואיו, ונתפרסם שמו בגאונותו ובחריפותו כעליוי וכלמדן גדול, יסופר שבהיותו ילד קטן הי' פ"א בדזיקוב אצל הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, [זה היתה בהיותו ילד קטן ואביו הק' מצאנז לא הי' בביתו, וראה הילד חבורה בני אדם נוסעים להרה"ק מדזיקוב זי"ע על שבת קודש, קפץ הוא ונסע עמהם, ובבואו לדזיקוב קירבו הרה"ק מדזיקוב מאד, אידי דחביבותא דאביו, (דמשק אליעזר)] בעת עריכת השלחן שאל הרה"ק מדזיקוב את הילד למה חוטפים החסידים שיריים מן כל המאכלים, ורק מן החלה אין חוטפים שיריים, ענה הילד על אתר: דהלא חלה לאו שיריים היא, חלה היא ראשית, דכתיב גבי חלה (במדבר טו, כ) ראשית עריסותיכם חלה... הרה"ק מדזיקוב נתפעל מאד מתשובתו החריפה של הילד, ולאחר זמן כשנפגש הרה"ק מדזיקוב עם אביו הרה"ק מצאנז זי"ע שיבב מאד את בנו שהוא פיקח גדול, שידוע למה חסידים לא חוטפים שיריים מן חלה...

ה'איש מקדש

כשהי' עוד צעיר לימים לקחו הרה"ק ר"א מדזיקוב זי"ע בן הרה"ק מראפשיץ זי"ע לחתן לבתו האשה הצדקנית מרת בילא ע"ה, שהיתה מפורסמת מאד בצדקתה ובחכמתה, (לעת זקנתה הי' החסידים נתנו לה קוויטלעך), יסופר שבעת האירוסין הי' דין ודברים בין המחנותים אודות הנדוניא, אמר הרה"ק מדזיקוב להרה"ק מצאנז: "ראוי לכבודו לכבדני ולהכנע מפני, כי אודותי דיברו בשמים ולא אודות כבודי", התפלא הרה"ק מצאנז ואמר מנין לכבודו זאת, ענה הרה"ק מדזיקוב הלא הוא גמרא מפורשת (סוטה ב) ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני, עכ"ל, הרי בהדיא שמכריזין בשמים רק את שם אבי הכלה ולא שם אבי החתן, אחר חתונתו ישב שתי שנים בדזשיקוב בצל חותנו, והתייגע בתורה הקדושה בקדושה יתירה, שם בדזיקוב מסר עצמו להרביץ תורה וקדושה, ובהיותו גאון עצום בכל מקצועות התורה, אסף קבוצה של אברכים מופלגים, ולמד עמם כל לילה משעה אחת עשרה בערב עד שעה חמש לפנות בוקר.

רבנותו

מקץ שנתיים ימים שישב בצל חותנו, חזר לצאנז אצל אביו הק', באותו זמן כבר הי' הרה"ק מצאנז מפורסם מאד בעולם, והי' טרוד מאד לענות תשובות על השואלים הרבים שפנו אליו מכל קצוי תבל, אז מינה הרה"ק מצאנז את בנו ר' מאיר נתן ליד ימינו שיעזור אותו בהנהגת הרבנות דצאנז והגלילות, ועמד לימין אביו בהנהגת הקהילה עד פטירתו בשנת תרט"ו.

יסופר שאחר שנתעטרו שני בניו של מרן הק' מצאנז בכתר הרבנות, אחד בשינאווא ואחד בקשאנוב, שאל הרה"ק מדזיקוב את הרה"ק מצאנז: מדוע אין המחנות משתדל להשיג רבנות גם עבור בנו ר' מאיר נתן האם החסרון לו בשביל שהוא חתני, השיב לו הרה"ק מצאנז: "בני ר' מאיר נתן אינו זקוק לרבנות, הוא אתי במחיצתי ומה חסר לו ברבנות בצאנז, והוא יהי' אתי עד עולם," (דמשק אליעזר)

לאחר פטירתו של מרן הרה"ק מצאנז שהטמינו אותו ליד ר' מאיר נתן הבינו את מה שאמר "והוא יהי' אתי עד עולם".

עבודתו הק'

עבד את בוראו במסירות נפש גדולה עד מאד, תלמידו מספרים שלפעמים הי' שולח אותם מתוך החדר, והם הציצו מתוך החרכים וראו איך שמשגף עצמו ע"י

שמהבהב את ידיו באש, (תפארת חיים עמ' יב) כשנסתלק התאבל עליו אביו מאד, ובהספדו אמר "שאלמלי הי' נשאר בחיים הי' מגיע כאחד מתלמידי הבעש"ט הק' זי"ע, (דמשק אליעזר)

סיפר הגה"צ ר' יודלע הורוויץ זצ"ל שכשנפטר הרה"ק ר' מאיר נתן בדמי ימיו ואלמנתו הי' שבור מאד לשברי שברים, והרה"ק מצאנז זי"ע נסה לדבר על לבה ולנחמה, ואמר לה הלא איכא שיעור כמה שצריכים להתאבל על הבעל, והוסיף "איך ווייס אויך וואס איך האב יעצט פארלוירן", אז התחילה לספר להרה"ק מצאנז כמה דברים מהתנהגותו האישית של בעלה הק', כששמע ממנו הדברים הרה"ק מצאנז אמר "אזוי ווייט האב איך אויך נישט געוואוסט",

מדת האמת

הי' איש אמת עד מאד, יסופר שפ"א הי' איזה דין ודברים בין שני משפחות, ובאו לפני הרה"ק ר' שלמה מבאבוב זי"ע שיפטר ביניהם, שלחם אל הרה"ק משינאווא,

ובנסתו, ונאבדו במרוצת השנים, אלמנתו שאלה את חמיה הרה"ק מצאנז "פאר וואס האט דער שווער נישט געזעהן עם אויסצובעטן", ענה לה הדברי חיים: ומה אעשה, "איך האב מיר געוואלגערט פאר זיינעט וועגן ווי עס איז נאר דא א ווינקל אין הימל" (החכמה מא"ו), ואמר הרה"ק מצאנז "איך האב אים אריינגעגעבן צו מיינע גוטע פריינט ר' שלום (מקאמינא) און ר' אלימלך (מרודניק).

יסופר שכאשר נקטפ רבי מאיר נתן בדמי ימיו, הלכה הרבנית להיפרד מחמיה מן הק' מצאנז: והד"ח אמר לה אז: "דו ביסט נאך א אינגע פרוי, זאלסט זעהן נאכאמאל חתונה צו האבן", אך למעשה לא נישאת לאיש בפעם שניה כי אמרה: "דער שווער האט נישט געקענט זיין זון, אזוינס וועל איך שוין מער נישט טרעפן" שכנראה לא הכיר הרה"ק מצאנז את בנו הק' כי בעל קדוש כזה לא תמצא יותר, כשחזרה לבית אביה שאלה אביה מה אמר לה הרה"ק מצאנז כשנפרד ממנה, והשיבה לו שביקש ממנה שתינשא שנית לאיש, ונתפעל הרה"ק מדזיקוב מגבורתו של מחותנו ואמר בהתרגשות: "ווי קען מען דינען דעם אייבירשטן מיט אזא רציחה...!", שחותנה בעצמו יצוה לה להתחתן שנית.

לאחר פטירתו

מין רבינו הק' בעל ברך משה ז"ע הי' דרכו לספר (עיין בברך משה פר' בחקותי) שלאחר פטירתו ראוהו אחיו הרה"ק מגארליץ ז"ע והי' לבוש במלבושים מזהירים על כל גופו, ורק ברגליו לא הי' לו מלבוש, שאל הרה"ק מגארליץ את אביו פשר הדבר, אמר הד"ח: דידוע שחלוקא דרבנן נעשים על ידי מצוות ומעשים טובים שאדם עושה עם אבריו בחיים חיותו על האדמה, וכיון שר' מאיר נתן נסתלק בדמי ימיו ולא הספיק ללכת עם רגליו הרבה לקבץ מעות לצדקה, על כן נחסר לו הלבוש שעל רגליו, וסיפר הרה"ק מגארליץ ששאל אז את אחיו אם יש לו שייכות עם האבות הקדושים, ענה: "צו אלע עלטערן קען איך צוקומען, אויסער צום לייפניקער זיידן (הרה"ק בעל ברך טעם ז"ע) ווען איך וויל צו אים אנקומען, זאגט מען מיר, איצינד נישט, ער לערנט", פ"א לאחר חמש עשרה שנים מהסתלקותו, אמר הרה"ק מצאנז "שוין פופצן יאר וואס מייך זון ר' מאיר נתן האט נישט פארפעלט ביי מיר קיין טיש", יסופר דרכו של ר' מאיר נתן בחיים חיותו לעזור לאביו לבחור את האתרוג, ולפני סוכות תרט"ז שנה ראשונה של הסתלקותו כשהביאו להרה"ק מצאנז את האתרוג שיבחר, לאחר שבדק את האתרוג, פנה עצמו לצדו ושאל: "נו, מאיר נתן, וואס זאגסטו צום אתרוג...".

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שלח אותם הרה"ק משינאווא בחזרה אל הרה"ק מביאבוב שיעמדו לדין אצלו, ונתן עמהם מכתב שימסרו להרה"ק מביאבוב, ובין הדברים כותב: "באזני שמעתי מפי כ"ק אאמ"ר הקדוש מצאנז זללה"ה שבבנו ר' מאיר נתן מונחת הנקודה של אמת, ובכן היות שמע"כ הוא בנו יחידו, הרי ברור שיעלה בידו לפסוק דין אמת לאמתו, על כן לא ימשוך את ידו מלדון במשפט הזה", (כרם החסידות).

אחיו הרה"ק משינאווא העיד עליו שכיון שהי' איש אמת כזה לא הי' יכול לסבול את העולם השקר ולכן נקטפ בדמי ימיו, (י"ג אורות ח"א).

שומר העיד

בשנת תרט"ו שרר בצאנז מחלת החולי-רע רח"ל והרבה אנשים נתפסו ל"ע מן המחלה, מתחילה עזב הדברי חיים ומשפחתו את העיר אודות המגפה, ואמר לר' נתן שהוא לא יעזוב את לבא עמו, כיון שהוא צריך להישאר בעיר לשמור עליו, (אח"כ חזר הרה"ק מצאנז לעיר), ר' מאיר נתן השליך עצמו מנגד ובמסירות נפש אם כי המחלה היתה מדבקת מאד לא הסתכל על זה אלא עזר וטיפול בחולים שנפלו על ערש דוי וסבלו יסורים מרים מאד.

בא השמש

עד שנדבק ל"ע בעצמו מן המחלה, ועיין בהקדמה על ספר אבן נזר של הגה"צ ר' זכרי' שפירא זצ"ל שהי' מאד דבוק בהגה"ק מצאנז ז"ע, אשר מביא שם באריכות הגה"צ ר' שלום סופר זצ"ל אבד"ק ברעזנע את תולדותיו של המחבר, מביא שם איך הי' נראה בצאנז כשנתוודע שר' מאיר נתן נפל למשכב: ר' זכרי' נסע על שב"ק נחמו בשנת תרט"ו לצאנז, והגיע שם ביום חמישי, ולא הי' יכול ליכנס להרה"ק מצאנז, אז חיכה על יום ראשון, ביום ראשון לפני התפלה רצה ליכנס להרה"ק מצאנז, אמר לו הרה"ק מצאנז עם ר' זכרי' אני צריך לדבר לכל הפחות שתי שעות, ונדבר אחרי התפלה, "ולאחר התפלה כשרצה ללכת אל היכל הקודש נשמע קול צעקה, אשר בעוה"ר הה"ג הקדוש כמוה"ר מאיר נתן בן יקר לרבינו נחלה מאד פתאום והיתה בהלה גדולה, ורבינו זצ"ל פתח דלת חדרו והלך בבהלה לבית בנו זצ"ל", עי"ש באריכות.

ביום חמשה עשר באב הרגיש שמחלתו מתגברת עליו מאד, רץ לבית אביו לבקש ממנו שיתפלל בעדו, אבל מצאו ישן ולא רצה להקיצו, וחזר למטתו, ובאותו יום ביום חמשה עשר באב שנת תרט"ו נסתלק לחיי עולם הבא, ואביו התאבל עליו מרה, ואמר בשעת הספדו שאלמלי הי' נשאר הי' מגיע לגדלותו כאחד מתלמידי בעשטה"ק ז"ע, מנוח"כ בצאנז, לאחר פטירתו של אביו הניחו את אביו אצלו ובנו אוהל על שניהם, הניח אחריו כתבים בנגלה

לעילוי נשמת

הרב החסיד המפוי רבי רבנני' יו"ט ליפא ב"ר עזריאל שווארטץ ז"ל

נלב"ע י"ט מנחם אב תשנ"ה לפ"ק

ת.נ.צ.ב.ה.

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי ספרים וסופרים,
בגודל קדושת הימים וסגולתם

חמשה עשר באב במשנתו של מרן רבינו שליט"א

ימים עד יום ראש השנה, עת צעקת המלך לבקש שיתהפך מכלם למלך, וע"ז הכתוב אומר ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך, במ"ה ימים הללו ה' אלהיך שואל מעמך, כי אם לירא"ה את ה"א, להכניס בלב האדם אימה ופחד מיום הדין.

*

נתבונן נא בדרכי הצדיקים הקודמים מאז ומקדם אשר אף שגם בכל ימות השנה היו יראת ה' חופפת עליהם כל היום והיו באימה ופחד מהדר כבודו ית"ש ביראת התרוממות יראת שמים ויראת חטא, ולא הסיחו את דעתם במשך כל השנה מהקב"ה ותורתו הק', מכל מקום כאשר הגיע חמשה עשר באב נשתנו צורתם ובהאי פחדא הוו קא יתבי מאימת הדין ויראו מגשת אליהם, האף אומנם שבמשך כל השנה מעשיהם נעשו רק כדת של תורה, אכן באמת תלוי הדבר הא בהא, שאם הנשמה אינו מלוכלך אזי יודעין להשיג בגדלות הבורא ב"ה, וע"כ עמדו לדעת מה נורא הוא לעמוד מלפניו בדין ומשפט בעת אשר כל העולם כולו עוברין לפניו כבני מרון וצופה ומביט על כל המעשים הרעים והטובים, בדיבור ובמעשה ובמחשבה, ולכן כיון שהבינו אפס קצהו מעומק הדין היו זוחלים ורועדים עוד מיום ט"ו באב, כי מתקרב ובא יום הדין.

אבל אנן בענינו מה נעני אבתרייהו, הלא כאשר נתבונן לנפשינו איך עבר עלינו זאת השנה תאחזינו בושה וכלימה. ועל זה בנות ישראל שנתעוררו על היראה מאתו ית"ש יצאו ביום הזה ואמרו בחור שא נא עיניך, שבל יפול האדם באחיזת עינים ובתרדמה אשר היצה"ר מפיל עליו בשינת קבע כדי שלא יפקח עיניו להתבונן במעשיו, על כן אמרו שא נא עיניך, פקח עיניך ותשים אותם על כל מעשיך במשך השנה, יתבונן האדם במעשיו שעשה מיום הולדו עד עתה, איך נראה היראת שמים ויראת חטא שלו, איך נראה עבודת התפלה ולימוד התורה ואופן קיום את המצוות, בעוה"ר מכף רגל ועד ראש אין בנו מתום פצע וחבורה ומכה טריה, יתבונן האדם לנפשו הלא כל זה מה שעשה ביום ובלילה בסתר ובגלוי הכל גלוי וידוע לפניו ית"ש והוא בחון כליות ולב וידוע גם מחשבת האדם כי לא טהורה הוא, וכל מעשיו בספר נכתבים ונחקקים למעלה.

*

וזה שאמרו שא נא עיניך וראה מה אתה בוחר לך, דהנה מתאמרא משמיה דהרה"ק הרבי ר' שמעלקא

הנה אמרו חז"ל בגמרא (תענית לא.) גבי חמשה עשר באב, מכאן ואילך דמוסיף (לילות על הימים לעסוק בתורה), יוסיף (חיים על חיים), ודלא מוסיף, יסיף, מאי יסיף, תני רב יוסף תקבריה אימיה (כלומר ימות בלא עתו).

והענין הוא כי מחמשה עשר באב ואילך מתחילין ימי הרחמים, ואז נתהפך הקללה שליטת הדין לברכה על ידי כח התורה, ועל כן מאן דמוסיף בעסק התורה יש לו כח התורה ומהפך מצרה לצהר כמ"ש צהר תעשה לתבה, שיהיה צהר ואורה בבתי בני ישראל, כי כאמור הצירופים מתהפכין ע"י עסק התורה, אבל מאן דלא מוסיף נחסר לו כח התורה, ולכן חז"ו יסיף, שנשאיר צירוף מות, כי נחסר בחינת עי"ן ה' אל יראיו להציל ממו"ת נפשם.

ואפ"ל עוד דהנה אחז"ל מיום ט"ו באב הימים מתקצרים והלילות מתארכות וצריכין בעת ההוא להוסיף בלימוד התורה, נמצא שהיה להם לבני ישראל כח התורה. ועל כן בהן בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים, בת רומז ליראה (תיקו"ז עג), ולכן אלו שהיו מלאים עם פחד ורעדה מאימת הדין ושינייהם דא לדא נקשן מיראה, יוצאות וחולות בכרמים, היינו שיצאו לעורר את התלמידי חכמים שהיו יושבים שורות שורות, ככרם זה הנטוע שורות שורות כמבואר בגמרא (ברכות סג: וברש"י שם), שיוסיפו בימים הללו בעסק התורה, ואמרו להם בחו"ר היינו עם הנבח"ר, שא נא עיניך וראה מה אתה בוחר לך, תגביה ותשא את האות עין ותצרף בו התיבות להיות מות מעות, נגע ענג, וזוה שיוסיף אומץ בלימוד התורה ישא את העי"ן ויעשה לו תקומה, כי האותיות הקדושים של התורה כוחה גדול ויכולין להשפיע טוב ולהפוך מן הקללה לברכה שיהיה ענג ומעות, וכמאמר השי"ת דברי תורה שנתתי לכם רפואה הם לכם חיים הם לכם, וזה שאמרו מה אתה בוחר לך, אי הקללה בצירופי תיבות או ההיפוך שיוכל האדם לזכות על ידי כח התורה כי גדול הוא, להחליף הצורה ולהשפיע כל טוב.

*

הנה עומדים אנו ביום חמשה עשר באב, שבו ביום בנות ישראל יוצאות לעורר התלמידים שיושבים ועוסקין בתורה שישובו לאלהים ויהפכו התיבות לצירופי השפעות רחמים וחסדים, וכפי המבואר בספרי קודש (המפורש לעיל) הצירופים מתהפכין על ידי עסק התורה, ובייטב פנים (שם) איתא שהדרך הוא על ידי עבודת התשובה, ובאמת אין זה סתירה ודא ודא אחת הוא, וצריכין אנו לאחוז בשניהם, ומיום חמשה עשר באב מ"ה

לשמור התורה ולקיים המצוות, ובזה נוכל לעשות הכנה להימים הנוראים.

והשי"ת יהא בעזרינו שנזכה לעשות את כל דברים הצריכים כדי שנתעורר מעט לתשובה, וכמאמרה"כ ועתה ישראל מ"ה ה' אלהיך שואל מעמך, במיעוטא סגי וכמאמר השי"ת שובו אלי ואשיבה אליכם, פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם (עי' שהש"ר פ"ה ס"ב), ויפתח ה' את לבבינו ויאיר בנו יראת שמים במדה גדושה, וכל זה בא רק על ידי איזה איתרעותא דלתתא ואז יושיענו השי"ת, אך זה צריך להיות באמת להתעורר מצדינו, ועי"ז ישלח השי"ת רוח טהרה ממרום להאיר לבבינו להתעורר לתשובה שלימה, ולעבודתו ית"ש ולכל דבר שבקדושה, ובזה נבא לפשפש במעשינו ולתקן כל המוטל עלינו לתקן ויהיה לנו ההכנה הראויה לימי הדין, וכאשר נמלא בטוב את ימי הרחמים והרצון נזכה כולנו לשנת גאולה וישועה לשנה טובה ומבורכת בביאת הגואל בב"א.

*

וי"ל עוד על פי מה שכתב בתפארת שלמה (לשבת נחמו) דכתיב (איכה א' י) כל היום דו"ה, וכתיב (שם ה' יז) על זה היה דו"ה לבינו על אלה חשכו עינינו, ומבואר בהאריז"ל שהוא תמוז ואב, גימטריא דו"ה ט"ו, ובט"ו נהפך דו"ה אל י"ה, ענני במרחב י"ה (תהלים קיח ה), עכ"ד. והנה כתב בנועם אלימלך (פ' נח) על הכתוב צהר תעשה לתיבה, פי' שהצדיק על ידי תיבת התורה שלומד בה, הוא מהפך הצרה לצהר, עכדה"ק.

וכבחינה זו כתב גם כ"ק מרן אאמו"ר שליט"א בברך משה (פ' בשלח עמוד קיח) לפרש מאמר המכילתא (פרשת ויסע משה פ"ב) אמר לו הקב"ה למשה אמור להם לישראל, דברי תורה שנתתי לכם רפואה הם לכם חיים הם לכם, דהנה מחל"ה אותיות הלח"ם, ועל ידי עסק התורה הנקראת לחם כמ"ש (משלי ט ה) לכו לחמי בלחמי, יזכו להפוך אותיות מחלה לאותיות הלחם, עכ"ד הנחמד"ם.

ומעתה כאשר עברו ימי בין המצרים, בחינת כל היום דו"ה, ורוצים להפוך שיהיה בחינת ענני במרחב י"ה, צריכים לזה להוסיף אומץ בעסק התורה, ולכן מחמשה עשר באב מאן דמוסיף בלימוד התורה, יוסיפו לו חיים ברכה ושלוש, כי מהפך הצירוף של דו"ה לענני במרחב י"ה, ומאן דלא מוסיף, אם כן במה יוכל להפך הצירוף, וממילא יאסף ח"ו. (ועיין בדברינו לחמשה עשר באב שנת תש"ס)

*

ויש לפרש מה דמבואר בגמרא (תענית כו:) שבחמשה עשר באב היו בנות ירושלים אומרות, בחור שא נא עיניך, דהנה כתב מרן החתם סופר בפרשתו (עמוד ק"ג) בטעם שקוראים לענני משנת י"ג בשם בחור, כי מאז הוא בוחר בטוב ומואס ברע, אך היה ראוי לקרותו בוחר, אלא שהשי"ת בוחר בעמו ישראל באהבה, אהבה גימטריא י"ג, משנעשה בן שלש עשרה שנה ובוחר בטוב הרי הוא בחור מה, עכ"ד. וזהו רק אחרי שמאס ברע ובוחר בטוב. וזה שהיו אומרות בחור שא נא עיניך וראה, כי בחור שנבחר

מניקלשבורג זי"ע (חובא בהקדמת הספר נזיר השם) לפרש אמרינו בתפלת מוסף של ראש השנה, כי זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם, כי אם האדם חוטא לפני הקב"ה, אבל חטאתו נגדו תמיד להתחרט ולשוב עליו, אז הקב"ה משכחה ונמחה החטא, אולם אם לאחר שעשה עבירה הוא שוכחה ואומר לא פעלתי כל און, אז הקב"ה זוכרה ונרשם בספר הזכרונות, עכדה"ק. וזה שעוררו בחור שא נא עיניך, לבל יפול באחיזת עינים רק להביט בעינים הרוחניים על כל המעשים, איך קיים מצוה ואיך עשה עבירה, וכל לב יודע מרת נפשו בזה מה צריך לתקן ואיזה עבירות חמורות עבר לפניו ית"ש ובאיזה מקום פגם בחטאו רח"ל.

*

מורי ורבותי! אנא הבו נא ונתעורר לתשובה בל נניח את הזמן בבטלה, הלא באים לפנינו ימים הקדושים אשר בהם עומדים לתת דין וחשבון על כל מעשה, ואי אפשר לכסות הפשעים בעת שעומדים לפני השופט אמת ודין אמת לפניו, ואין אדם יכול להעיז את פניו לפני בעל חובו, ובכן תאחיזנו פחד ומורא במה נכין עצמינו לימים הנוראים וכל אחד צריך לשום עין במח ובלב לפקח עיניו מתנומה ולהתבונן חובת האדם בעולמו, מה שצריך לתקן במ"ה ימים הנשואים עד ימי הדין, והעיקר שלא לבטל את הזמן הזה לריק, והימים הקדושים הללו יהיה האחרית כראשית שעד האחרית ביום הכיפורים ימשך בהתעוררות מיום חמשה עשר באב ולא יפסק, והוא על ידי שביום הקדוש הזה יאחז אותנו אותו הרגש של יום הכיפורים, ויהא ניכר על כל אחד באכילתו ובשיחתו ובכל תהלוכותו, יראת ה' יהא חופף עליו כל היום ואימה ופחד ממנו ית"ש, וימלא זמן היקר בימים הללו לפשפש במעשים ולתקן כל הפגמים, וכל רגע בכל עת ובכל שעה יתמלא בעבודת ה', לימוד התורה ופשפוש במעשים ותיקון המעשים, כ"א כפי מדריגתו ובחינה הראויה לו.

*

וז"ש והיה עק"ב תשמעון את המשפטים האלה, אם בסוף השנה מקבלים להוסיף בעסק התורה ושמירת המצוות, מאן דמוסיף יוסיפו לו שנות חיים וכל טוב. וע"כ נקבל עלינו להיות מוסיף והולך בתיקון המדות ולהתעלות ביראת ה' ובזהירות המצוות, והזמן גרמא כעת לחזור על כל הלימודים שבמשך השנה, ולהיות מוסיף והולך בעסק התורה על כל הלימודים, בשיעורי הגמ' והשו"ע. וגם החוב מוטל עלינו ללמוד ספרי מוסר בכל יום, דכאשר נשקע האדם בגשמיות וטבוע בתאוות העוה"ז והבליו, איך יוכל לעורר בימים הבאים לקראתו הנוראים את הנקודה הפנימית שבו חלק האלוקי ממעל המושרש אם לא בקרבו, זולת ע"י לימוד ספרי מוסר אשר דבריהם נכנסים ויורדים בתוך פנימיותו של אדם ואל תוככות לבבו ומשפיל את הגשם ומרומם אותו לעורר כח הרוחני, ובזה והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, הוא לימוד ספרי היראה ומוסר בוודאי יתעורר שיהיה ושמרתם ועשיתם אותם, שבזה ידע האדם חובתו בעולמו

ואשר על כן היצר הרע מתגבר בתחבולותיו תמיד על האדם למנעו לבל יוסיף אומץ בלימוד התורה, כי מיהו היודע יותר ממנו שזהו התריס האמיתי לבל יפול האדם לרשתו, וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ל:): שאמר הקב"ה בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין כנגדו, וכשיעסוק האדם בתורה אז נהפך לבסוף להיות שולט על עצמו ועל כח החומריי שבו ולעמוד נגד עצת היצר הרע, וכמו שאמרו חכמים (אבות פ"ו מ"ב) אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה, ולכן צריך האדם להוסיף אומץ ושעות מחמשה עשר באב ואילך בלימוד התורה, שבזה ישוב קצת אל לבו להתבונן במצבו, כיצד עבר עליו השנה שעברה, והחכם עיניו בראשו שלא יתעצל מלעסוק בתשובה ובמעש"ט עד חודש אלול, כי לב יודע מרת נפשו שהזמן קצר והמלאכה מרובה, אלא יתחיל מחמשה עשר באב להיות בכלל מאן דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה, ואז יוסיף חיים על חייו, שיחשוב בחשבון הנפש וישוב אל ה' בתפלה ובתחנונים וזהירות ופרישות מנדנדוד עבירה, וירבה באמירת תהלים ובלימוד ספרי מוסר וחסידות, ובזכות זה יזכה לכתיבה וחתימה טובה ולחיים ברכה ושלוש.

*

וביאור הענין היא דהנה לימוד התורה היא הכנה דרבה קודם עמדו בתפילה לפני המקום, כי בזה יפעול שתפילתו תהא רצויה ומקובלת לפני הבורא ית"ש, ככתוב (משלי כח ט) מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה. וכן ידוע שהקפידו על זה כל הצדיקים, שלא עמדו להתפלל מבלי עסק התורה באשמורת הבוקר קודם התפילה. ומבואר בספרי הקודש כי ביום חמשה עשר באב מתחילין ימי הרחמים והרצון, ומאז צריך האדם להוסיף בתפילה ותחנונים לפני הבורא ית"ש ולפשפש במעשים איך עבר עליו השנה, הי תורה והי מצוות דמגני עלן, ואיה הוא מוראו ית"ש שבזה יזכה בחודש אלול הבא לקראתינו לשלום להתקרב אל ה', בבחינת (שה"ש א' א) אני לדודי ודודי לי, ומעת ההוא ואילך כל תהלוכות האדם המה באימה ופחד מיום הדין, אך במה יזכה את ארחו שישמע ה' תחינתו ויאזין לקול תפילתו לפקדו בדבר ישועה ורחמים, ולמה ירצה את פני האדם העכור אשר כמה מקולקלין מעשיו בעוה"ר, לזאת הזהירו לנו רבותינו זכרונם לברכה מחמשה עשר באב ואילך מאן דלא יוסיף לעסוק בתורה, אז לא יזכה לקבלת תפילותיו לרצון וממילא ה"ו יסף, אבל מאן דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה, ומנדד שינה מעיניו בעולם הזה לעסוק בתורה באשמורת הבוקר, אז יזכה שיתקבלו תפלותיו בימים הנוראים ויוסיף ה' לו חיים על חייו וישביע לו מזיו השכינה לעולם הבא.

ובכן מי האיש החפץ לזכות בברכת חיים צריך לאזור חיל מחמשה עשר באב ואילך להוסיף לילות על הימים יותר מכפי הרגילו, ויקדים להשכים בבוקר לעסוק בתורה לפני התפילה, ואז יוכל להוסיף בתפלות ובקשות להכתב ולהחתם לשנה טובה ומתוקה.

מאת ה' אחרי שהוא עצמו בחר בטוב, צריך לישא את עיניו למעלה אל הטוב ממנו ביראה וחסידות, ועל ידי זה יוכל להתחזק בעבודתו עבודת שמים בכל זמן ועידן, ולא ישביע נפשו במה שיש לו עיני רוחניות.

*

ויש לומר ענין היומא טבא בחמשה עשר באב על פי דברי כ"ק מרן אאמו"ר בדרך משה (פ' בראשית עמוד כב) בביאור הכתוב (תהלים י"ח) עדות ה' נאמנה מחכימת פתי, כי כל מה דעביד רחמנא לטב עביד (ברכות ס:), אף שנראה כרעה ושלא כמדת בשר ודם כשעושה רעה לאויביו שכוונתו להרע לו להנקם ממנו, כי הקב"ה כוונתו לטובתו והכל טוב מאת ה', רק שזה טוב מגולה וזה טוב מכוסה, והתורה הקדושה היא המלמדת את האדם דעת שימצא את הטוב הצפון אף בתוך הרע, ועל זה נאמר מחכימת פתי, שהתורה הקדושה היא המחכימת פתי ללמדו דעת שיאמין שכל הבא מאת השי"ת הרי הוא אך טוב וחסד, עכ"ל.

ומעתה מובן ענין היום טוב בחמשה עשר באב, דהנה בו ביום הזמן גרמא להוסיף אומץ בלימוד התורה, וכמבואר בגמרא (תענית לא.) מחמשה עשר באב ואילך מאן דמוסיף יוסיף, וכשיתדבק האדם בתורת ה' ימצא תמיד בכל דרכיו אך טוב וחסד, ועל זה היו בנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמי"ם, בשביל תלמידי חכמים שהיו יושבים שורות שורות, ככרם זה הנטוע שורות שורות כמבואר בגמרא (ברכות סג: וברש"י שם), והיו אומרות בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בוחר לך, שאם יוסיף אומץ בלימוד התורה אז יזכה לחיים נעימים ימצא תמיד בכל דרכיו אך טוב וחסד, ועל כן היה נקבע היום הזה חמשה עשר באב ליום טוב, שאז זכו להבין ולהכיר בכל מאורע שצפון בתוכם רב טוב וחסד.

*

ויש להרחיב עוד הדברים על דרך העבודה, להבין ענין היום טוב בחמשה עשר באב שהיא בשביל שביים הזה היו מוסיפין בלימוד התורה ביתר שאת וביתר עז, דהנה התורה הקדושה היא המלמדת את האדם לדעת לתקן את אשר עיוות במעללו הרע, כדאיתא במדרש (ארי"ד פתיחא ס"ב) המאור שבה מחזירן למוטב, כי עיקר שביו של אדם ביד יצרו, הוא על ידי שהיצה"ר מפיל עליו תרדמה לבל יתבונן במצבו ולא ישכיל כי כל הבא עליו הוא חסד מאת הבורא ית"ש לטובתו, והחוב על האדם לשלם ליוצרו כגמולו ולהתחזק בעבודת השם באהבה, ולזה בהתחלת ימי הרחמים והרצון שהוא בחמשה עשר באב צריך האדם להוסיף אומץ בלימוד התורה, וכשיתדבק האדם בתורת ה' יתבונן היטב במצבו וימצא תמיד בכל דרכיו אך טוב וחסד, וידע חובתו בעולמו בעבודת הבורא ית"ש, ועל זה היו עושין ביום ההוא יום טוב על מה שזכו בכח לימוד התורה הקדושה לעבודת ה' מאהבה, ובתשובה מאהבה הזדונו נעשות זכיות (יומא פו:), ונעקר החטאים לגמרי, ומוסיפין לו חיים ברכה ושלוש.

מה טובו אוהליך יעק"ב

מריחוק מקום וקרוב דליבא, נשגו בואת השורה באותות אהבה וחובה, ברכת מולא טבא, וברכה מרובה, משמי מעל
זאת הברכה, קדם ידידנו היקר והנעלה המהולל בשיר ושבתה, מעשי צדקה וחסד לראשו עשרת, שמו נודע לעונו ולתפארת
לו שמיא קא וכו' ליה להתמנות ע"י כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א לשרת בקודש לישראל שכס בעול הנהלת מוסדותינו
ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, בספר פנים ובמידה מרובה וגדושה, מגדולי העסקנים למען קדולתנו המעשירה

הלא הוא ידידינו ומכובדינו הנכבד והמפואר
יעקב יוחנן קליין הי"ו
מזה"ר חבר הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק

ומנשים באוהל תבורך זוגתו החשובה והמהוללה שתחי
אשר קובעת ברבה לעצמה, בעמדה לימינו במסירות רבה ועצומה
ועל הכל אשר פותחים ביתם לרווחה להיות אכסניא של תורה בעריכת המסיכות הנהדרות למען מוסדותינו
לדגל שמחתם בהנחם בנם החמוד היקר יניק וחכים כמר שלמה שמעון נ"ו לעול התורה והמצוות

יה"ד מלפני אבנו שבשמים, שיזכה לתענוג נחת ממנו וסכל יוצ"ח במלא הפנים, וימשיך להרבות פעלים להגדיל תורה ולהאדירה
מתוך רב שמחה ואורה, ועמוד לימינו בעו ותפארה, להרמת קרן מוסדותינו המעשירה, עד ביאת גוא"צ במהרה, אמן
החותמים למען שמו באהבה והערבה, אסירי התודה והברכה
הנהלת מוסדות סאטמאר
בני ברק יצ"ו

משו"לחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — לב — בלתי מוגה

יום ד' פרשת בלק תשס"ח לפ"ק

ביקורו של הגאון רבי יצחק שיינער שליט"א

ראש ישיבת קאמעניץ בירושלים ע"ה"ק

בביתו נאזה קודש של כ"ק מרן רבינו שליט"א בקרית יואל

רבינו: די גמרא זאגט דארט אז ביי טביחה ומכירה איז דא שליה לדבר עבירה, עם איז דארט דא א שיינע קצות (ס' רצ"ב סק"א), דער רמב"ם (פ"ז ממעילה ה"ב) זאגט דאך אז נאר ביי מועילה איז דא שליה לדבר עבירה (עי' קצוה"ח שם הטנע למש"כ הרמב"ם שם דלא מצינו בכל התורה כולה שליה לדבר עבירה לבד במעילה, עיי"ש, ולכאורה קשה דהא מצינו גם בטביחה ומכירה ובשליחות יד, ועיי"ש בהו).

הגר"י שיינער: דער קצות (ס' ק"ה סק"א) רעדט ווי איז אז פארן משלח איז דאס נישט קיין עבירה, פארן שליה איז דאס אן עבירה.

רבינו: דער קצות איז לגבי דעם פני יהושע ביי תופס לבעל חוב (כתובות פד:), ער קריגט מיטן פני יהושע וועגן דעם. לויטן פני יהושע איז נוצט נישט תופס לבעל חוב אפילו פארן משלח איז עם נישט קיין עבירה, נאר פארן שליה (עיי"ש בקצוה"ח שהביא דברי הפנ"י בטעם דלא מהני שליה בתופס לבי"ח במקום שחב לאהרים משום דאין שליה לדבר עבירה כיון דחב לאהרים, והשיב ע"ז הקצות דכיון שלמשלח אינו עבירה דהרי מותר לו לתפוס אי"כ אינו ענין כלל לשליח לדבר עבירה, שזהו הוא בשעבירה למשלח, עיי"ש בהו).

הגר"י שיינער: דער תופס איז נתעבר על ריב לא לו.

רבינו: עם איז דא א שיינער קצות אין ס' קפ"ב אויף אין שליה לדבר עבירה. דארט רעדט ער דאך פון די שאלה פון גט בעל כרחה, די מחלוקה פון נודע ביהודה מיט רבי איציקל האמבורגער (עי' שו"ת נודע ביהודה חלק אהע"ז קמ"א ס' ע"ה) שהעלה בגט שנתן ע"י שליה בעל כרחה דאינו גט כלל, כיון הויכא דאין שליה לד"ע המעשה במל, והרי אין לגרש אשה בעל כרחה מכת הדר"ג, ועי"כ השליחות במל, וחלק עליו הגר"י מהאמבורג וצ"ל (עי' נוב"י שם ס' ע"ו), ובקצוה"ח שם האריך לפלפל בדבריהם, עיי"ש).

הגר"י שיינער: דעם קצות געפעלט נישט דעם נודע ביהודה" (כתובות לג:).

רבינו קיבל פניו בכבוד, יחד עם פמליתו בני משפחתו ותלמידיו ודיבר רבינו שליט"א אודות ביאתו לקרית יואל להשתתף בשמחת נישואי תלמידו בן הנגיד מו"ה אברהם יודא גאלדבערגער הי"ו, ומשך זמן שהותו באר"י לכמה שבועות

הגר"י שיינער: בליעה"ר, עם איז דאס ערשטע מאל וואס איך בין דא אין קרית יואל, געהערט האב איך שוין אסאך, עם איז דאס ערשטע מאל וואס איך זעה דאס, א שמעטל מיוחדת במינה, כולה קדושה, אויף יעדן ווינקל קדושה, עם איז דא נאך אידישע שמעטלעך, אבער דא איז כולו קדוש, אזוי ווי דא, איז נישטא נאך א פלאץ.

רבינו: ברוך ה', דאס שמעטל וואקסט בליעה"ר. דער ראש ישיבה האט דאך געהאט א תלמיד פון דא (החתן בן ר אברהם יודא הנ"ל).

הגר"י שיינער: קומענדיגן שבת וועלן מיר א"י"ה זיין אין מאנסי.

רבינו: מאנסי איז אויך א שטאט מיוחדת במינה.

הגר"י שיינער: מאנסי האט געלייגט דעם יסוד פון די שמעטלעך.

רבינו: וויפיל בחורים האט איר אין די ישיבה?

הגר"י שיינער: מיר האבן כס"ה פון די כיתות א' ב' ביזן כולל קארגע 1100 תלמידים בליעה"ר, אין די ישיבה גדולה האבן מיר ארום 200 בחורים, און אין כולל קרוב צו הונדערט תלמידים.

רבינו: וואס לערנט מען יעצט אין די ישיבה?

הגר"י שיינער: מס' כתובות פרק אלו נערות.

רבינו: ווען האט מען אנגעהויבן צו לערנען דעם פרק, יעצט נאך פסח?

הגר"י שיינער: יא, מ'האלט יעצט ביי "אין שליה לדבר עבירה" (כתובות לג:).

רבינו: וועגן דעם ענין שליה פונעם בעל הממוקן (עיי"ש בקצות הדנה הגר"י מהאמבורג הביא ראייה לשיטתו דאין השליחות במלה ממה דאיאת בגיטין (יא) האומר תן שחרור זה לעבדי לא יחזור, והנה קי"ל דהמשחרר עבדו עובר כעשה, והרי מזה דאין מתבטל השליחות אף אם היה דבר עבירה, וע"ז השיב הנוב"י דהנותן שטר השחרור אינו שליה של המשחרר רק שליה של העבד להיות זוכה לו שלא בפניו, עיי"ש, וע"ז כתב הקצוה"ח לחוק דברי הגר"י מהאבורג דכל היכא דהנותן אינו מפקיר הדבר צריך להיות גם שלוחו של בעל הממוקן, וא"כ הו"ל גם שליה של הרב לזכות לעבדו עיי"ש, אמנם כגוף הענין הסכים שם הקצוה"ח לדעת הנוב"י דהשליחות במלה (עיי"ש).

הגר"י שיינער: דאם פארענטפערט ער רבי איציקל האמבורגער.

וכבדו רבינו לברך על הפירות

ר' אברהם יודא: דער ראש ישיבה האט געלערנט אין מאנסי, בשנת תש"ז איז ער געפארן וואוינען קיין ארץ ישראל.

רבינו: וואו האט איר געוואוינט אין אמעריקע?

הגר"י שיינער: איך האב געוואוינט אין פיטסבורג, איך האב געלערנט אין תורה ודעת, און אין בית המדרש עליון אין מאנסי.

רבינו: דעמאלטס איז מאנסי נאך געווען א קליינער ישוב, זייער קליין.

והראה הגר"י שיינער שני מכתבים שקיבל מרביה"ק בעל דברי יואל זצ"ל, ומכתב א' ממרן בעל ברך משה זצ"ל אודות ישיבתו ר' אברהם יודא: פאר כ"האב געשיקט מיין כחור אהין לערנען האב איך מיך אינטערעסירט צי זיי נעמען נישט קיין געלט פון די מדינה, האט מען מיר געזאגט אז כ"זאל גיין קוקן ווי אזוי די ישיבה קוקט אויס, ווען כ"האב עס געזעהן האב איך פארשטאנען אז זיי נעמען זיכער נישט קיין געלט.

רבינו: דער ראש ישיבה איז פון בריסקער חדר, מ'נעמט נישט קיין געלט.

וקרא רבינו את המכתבים והדגיש שרביה"ק זי"ע כ' בשני

המכתבים הלשון "מצאתי את שאהבה נפשי" על הישיבה

רבינו: דער בריוו איז געדרוקט אין דברי יואל מכתבים (ח"ב עמ' ק"ג מכתב ק"ג), נכתב בערש"ק פ'ר' מצורע שנת תשי"ו. רבינו פתח המכתב, כוה"ל: היות כי עיני ראו בעיה"ק ירושלים תובכ"א את תלמידי ישיבת קאמיניטץ ה"י, ומצאתי בהם את שאהבה נפשי שהמה עוסקים בתורה וביורה (טהרה...) דאם איז נאך געשריבן בשנת תשי"ו, מ'זעהט אז דער פעטער האט נאך געהאט דעם לעטער-העד ווי עס שטייט "פעיה"ק ירושלים ת"ו". (מחן ז"ל רצה לחזור לירושלים, אבל אחר שמעשה שטן הצליח שנתייסדה מלכות

המינות בארה"ק גמר בדעתו להתחשב כאן בארה"ב, ולכן בתקופה הראשונה עוד כתב על הנייר עם הכותרת "פעיה"ק ירושלים".

וברך רבינו: דער אייבערשטער זאל העלפן, מ'זאל האבן גרויס הצלחה אז מ'זאל קענען ווייטער אנגיין.

רבינו: דער ראש ישיבה זאגט נאך שיעורים אין די ישיבה?

הגר"י שיינער: איך פרוכיר, מ'זאגט איבער פון זיידן רבי ברוך בער זצ"ל (הגאון בעל ברכת שמואל מקאמעניץ זצ"ל).

ער האט אמאל גערעדט צו די תלמידים האט ער געזאגט אסאך מאל טראכט איך, כ'גרייט זיך צו כ'זועל באלד דארפן אפגעבן א דין וחשבון, מ'דארף דאך זיין גרייט מיט א מענה, האט ער געזאגט וואס וועל איך דארט מענה'ען? מיינע שיעורים? נישט קיין מענה, מיינע מעשים טובים? איז נישט קיין מענה, מיין יראת שמים? איז נישט קיין מענה, נאר כ'זועל מענה'ען אז איך האב ליב געהאט אהבת נפש יעדן איד, מיט דעם זכות האף איך אז איך וועל דורכגיין.

רבינו: פון וואו קומען די עלטערן פונעם ראש ישיבה?

הגר"י שיינער: פון גאליציען, פון קאליש, דארט האט געוואוינט דער קצות החושן, דער קונטרס הספיקות.

רבינו: כ'האב דאס געזעהן אויף די שפראך...

הגר"י שיינער: כ'בין קאליע געווארן אביסל אין די ליטווישע ישיבות, כ'האב אביסל קאליע געמאכט די שפראך...

רבינו: נישט אינגאנצן...

הגר"י שיינער: די גירסא דינקותא קען מען נישט אויסמעקן אינגאנצן...

והזר רבינו לדבר מענין התקופה שגר בארה"ב: די ישיבה פון תורה ודעת איז טאקע דעמאלטס געווען די איינציגסטע ישיבה, אויף סאזט 3.

הגר"י שיינער: איך בין נאך געווען פריער ווען די ישיבה איז געווען אויף בעדפארד עוו.

רבינו: דארט וואו עס איז היינט די וויינער תלמוד תורה.

הגר"י שיינער: כ'געדענק נאך די פאראדע ווי אזוי מ'איז אריבערגעגאנגען פון בעדפארד עוו. קיין סאזט 3

נאכדעם האב איך געלערנט אין מאנסי אין ביהמ"ד עליון.

רבינו: דער מנהל רבי שרגא פייוול מענדלאוויטש ז"ל איז געווען אן אונגארישער.

הגר"י שיינער: ער איז געווען א תלמיד פונעם ערוגת הכושם, און פון רבי שמואל ראזענבערג דער אונסדארפער רב. ער האט געקענט גוט לערנען.

רבינו: ער איז געווען א פיאינר פאר תורה אין אמעריקע.

רבינו: דא איז געווען ר' בנימין ווילהעלם ז"ל פון די אידן וואס האבן צוגעהאלפן דעמאלטס.

הגר"י שיינער: ער איז געווען דער רעכטער האנט פון הרב מענדלאוויטש, זיי האבן געהאלפן שאפן אלע מוסדות אין וויליאמסבורג. יעדער וואס איז געקומען, דער רבי דער סאטמאר רב ז"ל, און אנדערע רבנים וואס זענען אהערגעקומען, ער האט זיי אלע געברענגט דעם ערשטן משעק, ער האט זיך שוין געקענט מיט די גבירים פון פריער.

רבי אהרן קאמלער האט אויך באקומען פון איהם דעם ערשטן משעק, ער איז געגאנגען און געשאפן געלט און געהאלפן, ער איז געווען א מסירות נפש'דיגער איד פאר אידישקייט, אלעס פארן אייבערשטן.

רבינו: ר' בנימין איז געווען א סוחר, ער האט דא געהאט די געשיר-געשעפט.

הגר"י שיינער: איך בין געווען באזונדער נאנט מיט ר' בנימין, ווען ער איז געקומען קיין ארץ ישראל איז ער שוין געווען אין די טיפע אכציגער, דא האט ער געשאפן אלע מוסדות תורה ודעת און בית יעקב, און דארט האט ער אנגעהויבן ווידער "מפעל תורה ודעת", ער איז שוין געווען עטליכע און אכציג יאר דעמאלטס. ער האט צוזאמען גענומען אלע זיינע באקאנטע און געזאגט אז מ'דארף טון פאר די ספרדישע קינדער.

רבינו: כ'געדענק ווען ער איז ארויסגעקומען קיין אמעריקע פאר "מפעל תורה ודעת". כ'האב אים דעמאלטס געזעהן, ער פלעגט קומען צום רבי'ן (מרן בעל דברי יואל) ז"ל, ער האט געהאט א לאנגע ווייסע בארד.

הגר"י שיינער: עטליכע אועלכע מסירות נפש'דיגע אידן האבן געראטעוועט די וועלט.

וברבו רבינו: דער אייבערשטער זאל העלפן מיט אריכות ימים ושנים מיט אלעם גוטן.

הגר"י שיינער: אמן, וכן למר, שמחות מיט נחת עד ביאת הגואל.

הגר"י שיינער: אין זיין צוואה האט ער אנגעזאגט אז מ'זאל היטן דאס פינטעלע חסידות...

רבי אייזיק שער ז"ל דער סלאבאדקער משגיח האט איהם אמאל געטראפן אין אמעריקע, האט ער געזאגט "אה, דאס איז הרב מענדלאוויטש וואס האט אזויפיל געטון פאר תורה", זאגט ער אים "ניין, איך בין נישט הרב מענדלאוויטש, איך בין מיסער מענדלאוויטש". האט ער געזאגט "סקען זיין 'הרב' סקען זיין 'מיסער' אבער ער האט אויפגעטון פאר תורה מער ווי אלע רבנים..."

רבינו: יא, דא איז אמעריקע האט ער געטון, ער האט געגרינדעט תורה ודעת, ער האט געמאכט בית המדרש עליון.

הגר"י שיינער: איך בין אויפגעוואקסן אין פיטסבורג, ממש א מדבר שממה, כ'זייט נישט וואס די רבנים דארט האבן געטראכט און וואס זיי האבן געטון. גארנישט האט מען נישט געטון פאר הינדן.

רבינו: אזוי איז געווען אין גאנץ אמעריקע, מ'האט נישט געטון פארן הינדן, אין ניו יארק, גארנישט איז נישט געווען. א נס איז געווען אויב מ'איז געבליבן א שומר שבת.

הגר"י שיינער: דער נס האט פאסירט פאר זייער ווייניג לידער, עס זענען געווען אין אמעריקע זעכציג טויזענט אידן, און די שומרי שבת קען מען ציילן אויף די הענט. ממש נישט ניסים, מ'האט געמוזט האבן מסירות נפש.

רבינו: עס זענען געווען דא אסאך וואוילע אידן, ערליכע אידן, אבער גארנישט איז נישט געבליבן, מ'האט זיך נישט געקענט האלטן.

הגר"י שיינער: מ'האט נישט געהאט קיין פרנסה אויב איז מען געווען א שומר שבת.

רבינו: און מ'איז נישט געווען בעל הבית אויף די קינדער.

הגר"י שיינער: אפילו די קינדער פון די רבנים זענען אלע פריי געווארן פון אידישקייט. זייער ווייניג האבן זיך געהאלטן.

יום א' פרשת ויקרא תשס"ח לפ"ק

ביקור הגה"צ רבי יהושע לייפער שליט"א

מו"צ בשיכון קהי"א ובמאנסי יצ"ו, ונשיא מבין 'עו וחדר'

באכמנית כ"ק מרן רבינו שליט"א במאנסי יצ"ו

רבינו: כ'האב הערשט יעצט געהערט אז מ'האט יענע וואך געטראפן אין מיאמי אזא געשיכטע ווי עס איז געווען דא אין מאנסי, א איד אין א רעסמוראנט האט פארקויפט טריפה פלייש ר"ל.

רבינו: וואס זאגט איר עפעס גוטס?

הגר"י: כ'האב געהערט נעכטן ביי די דרשה פונעם רבי'ן (בדרשה באסיפת אלפי אנ"ש במאנסי מוצש"ק פקדי העל"ט) דברים העומדים על הפרק איבער דעם ענין פון כשרות ביי פלייש.

ודברו פרטים שונים אודות המאורע הנ"ל

רבינו: ס'איז מבהיל, ס'איז מבהיל...

הגרי: ס'איז געווען א שמועס נאכדעם וואס מ'האט דא געטראפן די נישט כשר'ע פלייש, האבן אסאך מענטשן געהאלטן אז דא איז ניו יארק דרייט זיך נאך אויך ארום דערפון, מזווייט נאר נישט ווי אזוי דאס אפצושטעלן.

רבינו: איז פלעטבוש איז געווען א מעשה מיט א צוויי יאר צוריק, אויך א האלסעילער מיט אן. יו. הכשר האט פארקויפט טריפות ר"ל.

הגרי: כ'זווייט נישט גענוי היינט, אבער איינער וואס האט זיך שטארק אריינגעלייגט דערין האט מיר געזאגט אז מ'קען נאכנישט זאגן אויף קלאר אז די זאך האט זיך שוין אפגעשטעלט.

רבינו: פלייש קען זיין די כשר'סטע זאך, און ס'קען זיין די טריפ'סטע זאך, רח"ל.

א' הנוכחים: ביי יענע מעשה איז דער בעה"ב פון געשעפט געווען א גוי, זייט יענע מעשה גיט שוין נישט די און. יו. קיין הכשר ביי א פלאץ וואו א גוי איז בעה"ב.

רבינו: און ווען א איד איז ווי א גוי?!

הגרי: א גוי איז זיכער א גוי, א איד דארף מען בודק זיין צי ער איז נישט ח"ו ווי א גוי. באמת, אפילו ווען א איד איז א איד דארף ער דאך אויך האבן א הכשר...

דער איינציגסטער וועג צו באהיטן ווערן איז ווי דער רבי האט געטען געזאגט, אז מ'זאל זיך אליינס מאכן גדרים וסיונים.

רבינו: אז מ'גיט ארויס עסן דארט הייבט זיך אן די מכשולות, מ'עסט דא און מ'עסט דארט, מ'גיט פון איין פלאץ צום צווייטן.

און מיט וועמען טרעפט מען זיך דארט?!

ואמר לו רבינו: איר זענט דאך עוסק בטוהרתן של ישראל, איר זענט ממונה אויף די מקוואות דא אין די

שטאט. (הגרי שליט"א עסק כבר במקוואות במאנסי בעת שעמד למין הוותנו הגאון הצדיק רבי משה ניישלאם זצ"ל הרב דשיכון סקווירא, ואחר פטירתו נתמנה הוא להשגיח על כשרות המקוה)

הגרי: כ'האב געוואלט לאדענען דעם רבי'ן צו קומען זעהן די נייע מקוה.

רבינו: כ'האב געהערט פון רבי יצחק טובי' (הגאון נאבי'ד ירושלים שליט"א) ער האט מיר דערציילט אז ווען דער פעטער ז"ל איז געווען אין לאנדאן, און מ'האט איהם גערופן צו זעהן די מקוה, האט ער געזאגט "דא איז דא א רב, כ'זויל נישט גיין"...

נאר אז איר רופט איז עפעס אנדערש...

בנו של הגרי: ווער עס געדענקט דאס מסירות נפש וואס איז געווען ווילאנג דער זיידע (הנח"צ רבי משה ניישלאם זצ"ל) האט געקענט אויפשטעלן די מקוה.

רבינו: איך געדענק, כ'האב דאס אליין געהערט פון אים. ער איז זייער אן ערליכער איד געווען, א פארציטישער איד.

בן הגרי: ס'איז געווען שפעט אויפדערנאכט אין די הויכע שנייען ער האט שוין ל"ע געדארפט האבן אן אקסידושען טאנק מיט זיך, איז ער ארויסגעגאנגען צו אידן דא אין מאנסי נאך געלט.

רבינו: כ'האב אים געקענט אסאך יארן, ער איז געווען זייער אן ערליכער איד, א צדיק תמים. ער איז געזעסן און געלערנט פלייסויג.

הגרי: ממש לא פסיק פומי'.

רבינו: מיט אזא געוואלדיגע ערליכקייט און תמימות, אלע האבן דאס באוואונדערט.

א' הנוכחים: כ'ביין געווען ביי אים אין שטוב, ער איז געווען זייער שוואך, מ'האט אים דעמאלטס אריינגעטראגן אין שפיטאל, פלוצלונג האט ער זיך מיישב געווען און ער האט זיך געזעצט לערנען, ער האט דורכגעלערנט א מסכת, דאס איז געווען זיין לעצטע נאכט.

הגרי: ער איז שוין געווען אזוי אפאר יאר, מכף ראש ועד רגל אין בו מתום, דער קאפ האט אים געארבעט אבער קערפערליך איז ער געווען זייער אפגעשוואכט. דאס איז געווען די לעצטע נאכט, ווען מ'האט אים אריינגעטראגן אין שפיטאל, די לונג איז אים איינגעפאלן, אין שפיטאל

האט מען געהאלטן אז מ'דארף אים טרענספירן, אזוי דארט זייענדיג אין שפיטאל ארומגענומען מיט אלע מאשינען האט ער געבעטן א משניות'ל, פונקט האט יענער וואס איז דארט געווען געהאט מיט זיך א משניות מקוואות, האט ער אויפגעמישט מס' מקוואות, צוויי שעה מיט א פערטל האט ער דורכגעלערנט די מסכת פון

אנהויב ביזן סוף אנגעטון מיט די ברילן, ווען די הצלה לייט זענען געקומען אים נעמען האבן זיי נישט געקענט גלייבן, ער האט דעמאלטס שוין נישט געקענט זעהן ל"ע אויף איין אויג, האט ער זיך געפלאגט צו לערנען מיט איין אויג בלי

הפסק. ער האט געענדיגט די גאנצע מסכת און ער האט אנגעהויבן א צווייטן מאל, ווען ער האט געהאלטן אנהויב צווייטן פרק האט מען אים אהיימגעטראגן. מ'האט אים

צווייטן פרק האט מען אים אהיימגעטראגן. מ'האט אים

האט געהאט א הויז כחור וואס איז דארט געשלאפן. ער איז אנגעקומען אהיים ארום צוויי אויגער, א פערטל צו פיר האב איך געקוקט אויפן זייגער איז ער נאך געווען אויף, זיבן אויגער אינדערפרי איז שוין געווען נאך די פטירה. ער איז נסתלק געווארן אין דעם ספרים צימער וואו ער האט פערציג יאר געלערנט.

וקם רבינו והלך יחד עם הגר"י לראות המקוה דעיר מאנסי

אריינגעפירט אין ספרים שטוב און דארט איז ער נפטר געווארן.

רבינו: יצאה נשמתו בטהרה (פנהדרין סח)...

הגר"י: אזוי האט מען מאקע געשריבן אויף די מציבה. אינטערעסאנט איז געווען, איך האב מיט אים געלערנט דרייצן יאר ממש יעדן טאג, האט ער מיר געהייסן אז איך זאל דא שלאפן. אזא זאך איז קיינמאל נישט געווען, ער

יום א' פרשת ויקרא תשס"ח לפ"ק

**ביקור אצל כ"ק אדמו"ר הישיש מנדבורנא חדרה שליט"א
בבית התנו הגה"צ אב"ד סאלקא מאנסי שליט"א**

ובימי הקיץ לפרקים יאספו שמה אנשים לומדים ומתפללים ועובדים את ה' במקום ההוא, אמרתי שע"ז כונת המדרש שעל ידי המעיין שהיא לרפואה יש ישוב בעת מרפא, והענין כי בכל מקום יש נה"ק שצריך להעלותו, ולזה עשה ה' ככה למען לבא לשם להעלותו לשורש, ויש דוד המלך ע"ה/ה רועי לא אחסר ניצוץ השיך לשורש נשמתו, ע"כ בנאות דשא ירביצנו על מי מנוחות היינו מים שעל ידי ימצא אדם מנוחה ממכאוביו, ינהלינו למען העלות הקדושה דשם, וז"ש עתיד המדבר להיות ישוב, עיי"ש).

כ"ק אדמו"ר מנדבורנא חדרה שליט"א נכנס שבא כאותו היום מארה"ק להשתתף בשמחת נשואי נכדו דור רביעי למז"ט אדמו"ר מנדבורנא חדרה: כ'האב מזל ווי א איד, כ'בין פונקט גוט אנגעקומען...

רבינו: מ'קומט אלעמאל גוט אן. וואס מאכט מען?
אדמו"ר מנדבורנא חדרה: ברוך השם. אז מ'קומט צו פארן צו א שמחה פון א אור-אייניקל בליעה"ר וואס קען שוין זיין שלעכט.

אויסער די חתונה האבן מיר אויך א בר מצוה (אצל בנו האדמו"ר מלינסק שליט"א בויליאמסבורג) מארגן אינדערפרי ליינט מען תפילין.

רבינו: אויף ווילאנג איז מען געקומען?
אדמו"ר מנדבורנא חדרה: אז דער אייבערשטער וועט העלפן... נארמאל הייסט דאס ביז נאך פסח א"ה.

רבינו: איר וועט זיין דא פסח, ווי אזוי וועט מען מאכן, איין סדר צי צוויי סדרים?

אדמו"ר מנדבורנא חדרה: איך וועל מוציא זיין די קינדער מיט איין סדר...

אב"ד סאלקא: מ'פירט נאר איין סדר. דער וויזשניצער רבי (כ"ק האדמו"ר בעל אמרי חיים זצ"ל בהיותו באמערקא משך כמה חדשים בריצפות) האט געבעטן אז מ'זאל עפעס אויסארבעטן.

אב"ד סאלקא שליט"א הגיש לפני רבינו ספר "נחלת שמעון" שנדפס מחדש על ידו

אב"ד סאלקא: דער רבי ר' אלימלך זי"ע האט געהאט א תלמיד הרה"ק רבי שמעון אישכנזי דייטש זצוק"ל פון דאבריומאל, ער האט נישט איבערגעלאזט קיין קינדער ל"ע, כ'האב יעצט איבערגעדרוקט דעם ספר, ער איז געווען אן אדם גדול, עם איז געווען פון אים תשובות, עם איז ל"ע אלעס פארברענט געווארן. די אלטע דרוק איז געווען שווער צו ליינען, כ'זייל עם געבן פארן רבי'ן.

רבינו: יישר כתי, אין כבוד אלא תורה (אבות פ"ו ג).

א' הנוכחים: דער רבי האט נעכטן געזאגט (בדרשתו כמוצ"ש פקודי העל"ט במאנסי) אז די שטיינדלעך פאלן אראפ (רבינו הזכיר דברי המדרש הובא בספר אגדת אליהו פאה פ"ב י"ד דבשעת חורבן ביהמ"ק נתפורו הלקי אבנים מביהמ"ק בכל העולם, ובכל מקום שנפל חלק נכנה ביהמ"ד), דאס בית המדרש וואו דער סאלקער רב"ס מאטע ז"ל האט געוואוינט אויף בעדפארד עוון. קאר. הייז סט. אין וויליאמסבורג, איז דאך געווען די סיגנוטער ישיבה, דארט איז אויך געווען א חלק פון די סאטמארע תלמוד תורה שפעטער, אזוי האט מען כאטש א שטיקל שייכות.

רבינו: ס'איז א אינטערעסאנטער מדרש. די גמרא זאגט דאך (סוטה מ"ג) אז אדם הראשון האט געזאגט וואו עם וועט זיין א מקום ישוב, און וואו ס'וועט זיין א מדבר.

דער ייטב לב (פר' מסעי) ברענגט צו א מדרש תנחומא שעתיד המדבר להיות ישוב, ער זאגט דארט אז מ'האט גוזר געווען ווי עם זאל זיין א פלאץ וואו אידן קומען אהין זומער און מ'לערנט דארט, מ'דאווענט דארט, דערמיט איז מען מעלה די אלע ענינים (וול"ק שם, במדרש תנחומא אתה מוציא שעתיד המדבר להיות ישוב שנאמר אשים מדבר לאגם מים כו', ולכאורה איך מוכח מזה שיהיה ישוב, ז'בשכתי במרחץ שהוא בקצה מדבר מאין אדם,

רבינו: יא יא, וועגן דעם האב איך געפרעגט.

אב"ד סאלקא: די שאלה איז אלץ דעתו לחזור.

אדמו"ר מנדבורנא חדרה: דער אלטער וויזשניצער רבי האט געפראוועט צוויי סדרים, ער האט געבעטן דעם בראשונער רב ז"ל זאל איהם שרייבן א תשובה.

די רבי'ס געבן זיך שוין אן עצמה... (ועי' בה גם כמה שהשיב לו הנגזק מטישומפא זצ"ל בשו"ת תפארת אדם ח"ב סי' מו, ח"ל בא"ד... יען כי משתוקק מאוד שיוכל לעשות הסדר לביל יו"ט ב' של גלויות... יען כי נפשו עגמה למעום מעם מתוק של הסדר של יו"ט שני של גלויות... ושאל אותי איך להתנהג כי יש לו על מי לסמוך על רדב"ז וכל בו... ורצונו של אדם עושה לו קבע וניהא ליה לקבוע דירתו על משך ד' חדשים, ובתוך הזמן נשאר לו על הג המצות, והוא עושה הסדר ביחד עם בנו... עיי"ש).

אדמו"ר מנדבורנא חדרה: הודו לה' כי טוב, דער בעלזער רב זאגט אז אורח ברענגט א רפואה, בפרט אזא טייערער גאסט וועט דאס אוודאי ברענגען א רפואה.

כ"בן זייער שוואך אזוי ווי אן אלטער איד.

רבינו: דער אייבערשטער זאל העלפן מיזאל ווערן נאך עלטער.

אדמו"ר מנדבורנא חדרה: מוזעט א"ה קומען אין די יארן.

רבינו: אמן.

וכבודו האדמו"ר מנדבורנא חדרה לברך על המזונות ועל הי"ש
ובירך רבינו: לחיים, דער אייבערשטער זאל העלפן אריכות ימים ושנים מיט א שיבה טובה.

ובירך האדמו"ר מנדבורנא חדרה: דער אייבערשטער זאל העלפן די אלע אידן זאל זעהן דעם נחת אין מיינע יארן, איך קען דאס וואונטשן, מיט אריכות ימים ושנים טובים, דער אייבערשטער זאל העלפן די אלע ברכות וואס איר וועט מיר געבן, און וואס איך וועל געבן זאלן מקוים ווערן.

ובירך רבינו לחיים לכל הציבור, ועמד שם מו"ה מאיר שלום גאנץ הי"ו: "מיר זענען קרובים, איר זענט אייניקלעך פון די רביצין פונעם זיידן דער קדושת יו"ט, מיר זענען דעם טאלטשעווער רבי'ס אייניקלעך".

אדמו"ר מנדבורנא חדרה: רבי מאיר'ל פרעמישלאנער זצ"ל זאגט דאך דאס ווארט "שהכל נהי' בדברו"...

רבינו: השותה מים לצמא אומר שהכל נהיה בדברו (ברכות מד), ווער עם לערנט תורה פלייסוג, די וועלט זאגט עם נאך אז 'אומר' דער אייבערשטער זאגט שהכל נהי' בדברו.

והמשיך רבינו לספר להאדמו"ר מנדבורנא חדרה:

איך האב נאך געזעהן דעם מאטן (כ"ק אדמו"ר רבי איתמר מנדבורנא זצ"ל), ביי ר' נפתלי טייטלבוים זצ"ל אויף די התונה, ער האט התונה געמאכט דעם זון ר' יצחק מיטן בישטינער רבי'ן. די התונה איז געווען אין איסט-סייד, זי די עמשעדער רביצין איז נישט געוונט געווען, די חופה איז געווען אין שטוב, ס'איז געווען א אינטערעסאנטע זאך.

אב"ד סאלקא: תרי תמיהי מדברי דכורי.

רבינו: כ'געדענק אזוי, איך בין נאך געווען א בחור דער קבלת פנים איז געווען אין שטוב, דער פעטער ז"ל איז געזעסן אויבנאן געבן אים איז געזעסן רבי איתמר'ל דער נאדבורנער רבי. ארום זענען געזעסן די קינדער, דער סטראזניצער רבי, דער זוטשקער רבי, אלע קינדער זענען דארט געזעסן ארום.

אב"ד סאלקא: דער שווער איז מסתמא אויך דארט געווען.

אדמו"ר מנדבורנא חדרה: יא יא, כ'בין דארט געווען.

רבינו: מ'איז געזעסן ארום דעם טיש, דאס זענען דעמאלטס געווען די יונגעלייט... די יונגע רבי'ס...

אב"ד סאלקא: ווען די עמשעדער רביצין איז אוועק איז געווען א גרויסער שמורעס, איך האב געלערנט דעמאלטס אין די ישיבה פון רבי'ן ז"ל, מ'האט געוואלט אפהאלטן דעם רבי'ן פון גיין מנחם אבל זיין, עם איז געווען זייער א שווערער וועטער.

רבינו: יא איך געדענק ווען ער איז געגאנגען מנחם אבל זיין.

רבינו המשיך לספר להאדמו"ר מנדבורנא חדרה: דארט ביים קבלת פנים האט מען געזינגען עפעס א נאדבורנער ניגון.

אב"ד סאלקא: פאר די חופה זינגט מען א ניגון פון רבי מרדכי'לע, וואס מ'זינגט אויף בר יוחאי.

אדמו"ר מנדבורנא חדרה התלהב ואמר: יא, דער "בר יוחאי ניגון".

אב"ד סאלקא: עם האט א מעשה עם איז געווען איינער וואס האט געשפילט דעם ניגון אויף א פידל, און רבי מרדכי'לע האט אים געמאכט פאר א בעל תשובה.

והזכיר כ"ק אדמו"ר מנדבורנא חדרה שליט"א שאחיו הגדול וחתנתו כ"ק האדמו"ר מזוטשקא זצ"ל עוד זכר את מרן הגה"ק העצי חיים זצ"ל"ה, כי בחיותו ילד היה פעם בשב"ק בעיר סיגוט

תפרדו לשלום

דברות קודש

מכ"ק מרז רבינו הגה"ק שליט"א

ליל שבת קודש פרשת דברים תשס"ח לפ"ק - בעטלעהעם ניו העמפשיר

רבינו ס"ל כרבי שמעון דס"ל אתם קרוין אדם ולא נכרים קרוין אדם, ואם כן אי אפשר לפרש קרא אשר יעשה אותם האדם דקאי על עכו"ם העוסק בתורה, ושפיר דרש קל וחומר.

אמנם במדרש איתא (שמו"ר פמ"ג ס"א) בטעם ששייבר משה את הלוחות, אמר מוטב שתדון כפנויה ולא כאשת איש. אך קשה על זה מאי אהני שבירת הלוחות, הא עגל הוא איסור עבודה זרה מז' מצות שנצטוו בני נח, ואף קודם מתן תורה נצטוו על זה. וצריך לומר כהא דמבואר בגמרא (סנהדרין סג.) דמעשה העגל היתה עבודה זרה בשיתוף, וכתבו התוס' (סנהדרין מג: ד"ה אסור) דבני נח אינם מוזהרין על עבודה זרה בשיתוף, עי"ש. ואם כן אי היה להם דין בני נח קודם מתן תורה, לא נזהרו על השיתוף, ולזה שיבר משה את הלוחות כדי שידונו כפנויה.

והנה בפרשה זו הוכיחם משה על מעשה העגל, כמו שנאמר אלה הדברים אשר דבר משה וגו' ודי זהב, ופירש"י הוכיחן על העגל שעשו בשביל רוב זהב שהיה להם שנאמר (הושע ב') וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל. ועל כרחק שבאמת היה להם דין ישראל ונצטוו גם על השיתוף, ולכן הוכיחם משה על זה. (והארמנו בפ' דברים תשס"ה).

וביה יתבאר המדרש הרוצה לידע שפינחס הוא אליהו, כי לכאורה קשה איך אפשר לומר שפינחס זה אליהו, והלא פינחס כהן היה, ואצל אליהו מצינו דקאי בבית הקברות של עכו"ם, אכן התירוץ על כך מבואר בפרשת אלה הדברים, שהוכיחם משה על מעשה העגל, שמע מינה שהיה להם דין ישראל ומשום הכי היה אסור מעשה העגל

אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל, במדרש (הובא בעיר דוד אות תקצג) הרוצה לידע שפינחס הוא אליהו, יראה מאלה הדברים. והיא תמוה מה ענין פינחס ואליהו לפרשת אלה הדברים.

ונראה בהקדם מה דאיתא במס' בבא מציעא (דף קיד.) אשכחיה רבה בר אבוה לאליהו דקאי בבית הקברות של עכו"ם, אמר ליה לאו כהן הוא מר, מאי טעמא קאי מר בבית הקברות, אמר ליה דתניא רבי שמעון בן יוחי אומר קבריהן של עובדי כוכבים אין מטמאין שנאמר (יחזקאל לד לא) ואתן צאני צאן מרעיית אדם אתם, אתם קרויין אדם, ואין עכו"ם קרויין אדם.

ובמס' סנהדרין (דף נט.) רבי מאיר אומר מנין שאפילו עכו"ם ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול שנאמר (ויקרא יח ה) אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, כהנים לויים וישראלים לא נאמר, אלא האדם, הא למדת שאפילו עובד עכו"ם ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול. ופירש"י, רבי מאיר לית ליה אתם קרוין אדם ולא נכרים קרוין אדם, ורבי שמעון היא דדרש לה.

ויש להוכיח שמשה רבינו ס"ל כרבי שמעון דפליג על רבי מאיר, דבמס' יבמות (דף סב.) אמרינן, משה שיבר את הלוחות דדרש קל וחומר, ומה פסח שהוא אחד מתרי"ג מצות אמרה תורה כל בן נכר לא יאכל בו, התורה כולה וישראל מומרים על אחת כמה וכמה. והקשה המהרש"א בשם פענח רזי, מאי קל וחומר הוא זה, הא אמרינן אפילו עכו"ם ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול. וצריך לומר שמשה

וצריך לומר דמשה רבינו ס"ל כרבי שמעון דפליג וס"ל עכו"ם אינם קרוין אדם ואי אפשר לפרש קרא אשר יעשה אותם האדם דקאי על עכו"ם העוסק בתורה, ואם כן קבריהן של עכו"ם אין מטמאין דאין עכו"ם קרוין אדם, ושפיר הוי פנחס אליהו ולא נטמא בבית הקברות של עכו"ם, דקבריהן של עכו"ם אין מטמאין.

דהוי עבודה זרה בשיתוף, ואם כן קשה למה שיבר משה הלוחות מטעם שידונו כפנויה, הא עבודה זרה אסור לישראל אפילו בשיתוף, ועל כרחך לומר כהא דאמרינן ביבמות שמשה שיבר הלוחות משום דדרש קל וחומר מפסח שהוא אחת מתרי"ג מצות ואמרה תורה כל בן נכר לא יאכל בו, וקשה קושית המהרש"א הא עכו"ם ועוסק בתורה ככהן גדול,

קטע מתוך דברות קודש בס"ג פרשת דברים תשס"ה - בעטלעהעם ניו העמפשייר

על זה. וצריך לומר כהא דמבואר בגמרא (סנהדרין סג.) דמעשה העגל היתה עבודה זרה בשיתוף כמו שנאמר אשר העלוך מארץ מצרים (בל רבים), וכתבו התוס' (סנהדרין מג: ד"ה אסור) דבני נח אינם מוזהרין על עבודה זרה בשיתוף, עי"ש. וסברו ישראל שיש להם דין בני נח ולא נזהרו עדיין על השיתוף. ואם כן מוכרח לומר ששאר גליות משלימין הזמן. ולכן על מה שאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים, דהיינו עבודה זרה בשיתוף, משום דסברו שיש להם דין בני נח, על אלה אני בוכיה, כי משום זה ההוצרכו לירד בשאר גליות שישלים הגזירה הקדומה בברית בין הבתרים.

ובפשטות י"ל בביאור המדרש, אמרה כנסת ישראל, על מה שאמרתי אלה אלהיך ישראל, על אלה אני בוכיה. על פי מה דאיתא במדרש (הובא בעיר דוד אות קנב) שמושה לא נכנס לארץ משום ששיבר את הלוחות. ומבואר במדרש (מגלה עמוקות ואתחנן אופן כ) שאם היה משה נכנס לארץ והיה בונה בית המקדש בידי, לא היה נחרב לעולם, וכמבואר בגמרא (סוטה ט). שלא שלטו השונאים במעשה ידיו של משה. וזה שאמרה כנסת ישראל, על מה שאמרתי אלה אלהיך ישראל, והוצרך משה לשבור את הלוחות, ועל ידי זה לא נכנס לארץ, על אלה אני בוכיה, שאלמלי משה היה נכנס לארץ והיה בונה בית המקדש בידי לא היה נחרב לעולם ולא היו ישראל גולין, הוי על אלה אני בוכיה.

על אלה אני בוכיה (איכה א טז), **איתא במדרש, אמרה כנסת ישראל, על מה שאמרתי אלה אלהיך ישראל, על אלה אני בוכיה.** ויש להבין מה שייכות מעשה העגל לחורבן בית המקדש.

וי"ל על פי מה שכתבו המפרשים (יפ"ת שמו"ר פט"ו ס"א) דקישוי השעבוד השלים הזמן, אמנם כבר העירו בספרים (עיר דוד אות קמג, שארית יעקב פ' תבא, ראש דוד פ' שמות) שאם אנו מפרשים מה שנאמר (בראשית טו יג) ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, דהיינו עינוי ממש בקישוי השעבוד, לא נשלם הזמן בקישוי השעבוד, דאף זאת היתה בכלל הגזירה. וכתב המפרשים שאם היה להם קודם מתן תורה דין ישראל, לא שייך לומר דקישוי השעבוד היתה בכלל הגזירה, דהא כתיב (ויקרא כה ג) לא ירדנו בפרך לעיניך, שיש איסור להעביד בעבד עברי בקישוי השעבוד, ואם כן איך שייך לומר שהקב"ה גזר עליהם שישתעבדו בקישוי השעבוד, ועל כרחך דקישוי השעבוד השלים הזמן, אבל אי אמרינן שהיה להם דין בני נח, לא שייך איסור זה, ולא נשלם הזמן בקישוי השעבוד דהוי בכלל הגזירה, עכ"ד. ואם כן אי היה להם דין בני נח, צריך לומר כתירוצ' המפרשים (מגלה עמוקות ס"פ שמות) דשאר גליות משלימין הזמן.

ובזה יתבאר המדרש, כי לכאורה קשה איך עשו בני ישראל את העגל, הא עגל הוא איסור עבודה זרה מוז' מצות שנצטוו בני נח, ואף קודם מתן תורה נצטוו

הנוכת הבית לקרית ברך משה במאנטרעאל יום א' פרשת עקב שנת תשס"ז לפ"ק

מילתא זוטרתא היא, שהכוונה על אותו הדור שהיו לגבי משה רבינו אשר אצלם היתה היראה מילתא זוטרתא. אקווה שכל התושבים של קרית ברך משה שהיו דבוקים באבא מארי זללה"ה יהיה אצלם יראה מילתא זוטרתא, ויושפע להם תורה ויר"ש והרחבת הדעת וכל מיילי דמיטב.

*

אתמול אמרנו באפטרתא דיומא, נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם, ויל"ד אומר יאמר אלהיכם דאות י' מורה על לשון עתיד, והיל"ל אומר אלהיכם, שהקב"ה אומר שננחם. ובספרי קודש כתבו רמז נחמ"ו נחמ"ו בגימטריא לח"ם ענ"י, ודורשי רשומות אמרו נחמו עמי יאמר אלהיכם ראשי תיבות עני"א.

ויתבאר על פי מה שכתב הפרשת דרכים (הרוש ד) על מאמר המדרש (שמו"ר פ"ג ס"ב) וירא און ולא יתבונן (איוב י"א), אתה מוצא בשעה שיצתה הגר מביתו של אברהם אבינו, מה כתיב שם ויכלו המים מן החמת, אמר רבי סימון בקשו מלאכי השרת לקטרגו, אמרו לפני רבונו של עולם אדם שעתידי להמית את בניך בצמא אתה מעלה לו את הבאר, אמר להם עכשיו צדיק הוא, איני דן את האדם אלא בשעתו, וכן כשהיו ישראל במצרים ראה הקב"ה שעתידין לעשות את מעשה העגל, ואף על פי כן אמר הקב"ה איני דנס לפי המעשים העתידין לעשות והריני גואלם. ולכאורה סותר המדרש הלזה למה שאמרו במדרש (שם ס"ד) אמר משה לפני הקב"ה מה זכות יש בידי ישראל להוציאם ממצרים, אמר לו הוי יודע שבזכות התורה שהן עתידים לקבל הם נגאלים. הרי שהקב"ה דן את האדם גם לפי מעשיו העתידיים, אמנם התירוץ לזה כי מחסדיו ית"ש שאם אדם עתיד לעשות טוב ולהיות צדיק, מטיב עמו על שם העתיד, אך אם עתיד לחטוא אינו מסתכל בזה ואינו דן אלא לפי שעתו, עכ"ד.

ובדרך זה יש ליישב מה שהקשו המפרשים על מאמר בעל הגדה, מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, על שום שלא הספיק בציקם של אבותינו להחמיץ עד

ראשית כל הנני להביע רגשי לכבי בבואו למקום הזה "קרית ברך משה" לשמו ולזכרו של כ"ק מרן אאמו"ר זללה"ה, קרינו אתמול מצות כבוד את אביך ואת אמיך, ודרשו חז"ל (קידושין לא:) מכבדו בחייו ומכבדו במוותו, ולענ"ד זה הוא כבוד לאבא מארי זללה"ה שקראו את המקום הזה בשם "קרית ברך משה", וכפי השמועות טובות ששמענו על המקום הזה שיושבים ועוסקים בתורה ובתפלה ובעניני צניעות והנהגה הישרה בודאי הוא כבוד גדול לאבא מארי זללה"ה, וידוע כמה פעל ועשה למען צניעות וקדושת בית ישראל הן באנשים והן במלבושי נשים, ובכן שמו נאה לו "קרית ברך משה".

*

קרינו אתמול בפרשה, ושנתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכרך ובקומך, ופירש"י ושנתם לבניך, אלו התלמידים, מצינו בכל מקום שהתלמידים קרוים בנים שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם, וכשם שהתלמידים קרוים בנים כך הרב קרוי אב שנאמר אבי אבי רבך ישראל וגו'.

הנה כ"ק מרן אאמו"ר זללה"ה בחיים חיותו השפיע תורה ויראת שמים, והציבור הזה היה מקושר אצלו בחיים חיותו והסתופפו בצלו והיו שותים בצמא את דבריו, כל האברכים ובעה"ב נכבדים היו דבוקים אצלו, ובכן ברור אצלי שכאשר קראו שם לקריה זו "קרית ברך משה", הרי הוא ענין מכבדו במוותו, ועל כן כל התושבים מתיחסים שהם תושבי קרית ברך משה משום שהיה להם בחיים חיותו שייכות עמו והיו מקושרים אליו, וגדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם, והוא נקרא אב, ומשפיע לכל התושבים להתברך בכל טוב שפע ברכה והצלחה. וזהו כשם שהתלמידים קרוים בנים, שמתייחסים אליו והולכים בדרכיו, כך הרב קרוי אב, שהוא משפיע להם רב טוב משמי מעל.

וידוע מה שפירשו בספרי קודש (תולדות יעקב יוסף פ' שופטים) מאמרם ז"ל (ברכות לג:) אין לגבי משה יראה

דרכינו הכוונה דכיון שבטלו לחם עוני ולא עשו פעולה להורות שמצרפים טוב העתיד, מדה כנגד מדה התנהגו כן עמהם מן השמים שלא היו מצרפים להם טוב העתיד, והיה חסר להם המליצה ישרה ולכן נגרם החורבן.

ועל פי זה אמרתי לפרש מה ששינו בסוף מס' מכות, וכבר היה רבי גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך וכו' פעם אחת היו עולין לירושלים כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם, כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן בוכין ורבי עקיבא מצחק, אמרו לו מפני מה אתה מצחק, אמר להם מפני מה אתם בוכים, אמרו לו מקום שכתוב בו (במדבר א נא) והזר הקרב יומת, ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה, אמר להן לכך אני מצחק דכתיב (ישעיה ח ב) ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיהו, וכי מה ענין אוריה אצל זכריה, אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני, אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתיב (מייכה ג יב) לכן בגללכם ציון שדה תחרש, בזכריה כתיב (זכריה ח ד) עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. וראוי להבין וכי לשמחה זו מה הוא עושה. ולפי האמור יתבאר הענין אצל רבי עקיבא שהיה מצחק כשראה שועל יוצא מבית קדשי קדשים, כי אלו התנאים שהלכו עמו בהגיעם לבית קדשי קדשים וראו השפלות הגדול והחורבן שבמקום המקודש ביותר קדשי קדשים שועלים הלכו בה, לא היו יכולים להתאפק וגעו בבכי על מה ששכינתא בגלותא, ולזה עמד רבי עקיבא לנחמם ואמר להם שאף בגודל שפלות המצב צריכין אנו לידע ולזכור מה שיהיה לעתיד, שעוד יבא זמן אשר השי"ת ירחם עלינו ויגאלינו מגלות המר וישוב שופטינו כבראשונה, כי צריכים להאמין אמונת אומן על ישועת השי"ת שיהיה

שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם. ולכאורה הא גם במצרים נצטוו לאכול מצה ושם לא היה שייך טעם זה כי אז היה קודם הגאולה. אמנם לפי האמור י"ל כי בני ישראל במצרים אכלו מצה על שם הנסים שיעשה להם הקב"ה בעתיד שיגאלו ממצרים, והיו מצפים על טוב העתיד להיות, ולכן מדה כנגד מדה עשה הקב"ה עמהם לצרף להם טוב העתיד וגאלם אף שלא היה להם זכותים, כי צירף להם מעשיהם הטובים שעתידיים לעשות כדי שיגאלו.

ויל"פ בזה מה שכתב בדברי יחזקאל (פ' בא) היום אתם יוצאים בחודש האביב, איתא בזוה"ק (פ' תצוה קפג): דבזכות מה שישראל אוכלים מצות בפסח ניצולין בדין בראש השנה. וזהו היום, דא ראש השנה (וזה"ק פ' בא לב), אתם יוצאים בדימוס, בחודש האביב, בזכות המצה שאוכלים בחודש ניסן בפסח, עכ"ד. ויש להבין שייכות מצות מצה ליום הדין בראש השנה. אכן לפי האמור יש לומר כי כתב א"ז זללה"ה בייטב פנים (אבני זכרון אות לא) להמליץ על בני ישראל שיצאו זכאי בדין בראש השנה, על ידי שיקח השי"ת המעשים טובים שבידינו מימי קדם והמעשים טובים אשר אנחנו עתידים להטיב בימים הבאים, אנחנו וצאצאינו עד סוף כל הדורות, והכל חזו לאצטרופי לטוב, ואם כן בודאי ירבו זכיותינו כיון שזכות העתיד מצטרף על של עתה ולא חוב העתיד, ממילא איכא רובא זכיות וכדאים אנו לצאת זכאי בדין, עכ"ד. ובכן ביום ראש השנה כאשר מבקשים שירבו זכיותינו, דבזכות מצות אכילת מצה שאכלו בני ישראל במצרים על שם העתיד, במדה זו מודד השי"ת עמנו לצרף כל המעשים טובים שאנו עתידים לעשות במשך כל הדורות כאילו כבר היה, ובזכות זה אנו יוצאים זכאי ביום דין.

ועל פי זה יש לפרש מה דאיתא במדרש (איכ"ר פ"א ס"ח) גלתה יהודה מעוני, על שבטלו לחם עוני. והדבר צריך תלמוד דהלא בפירוש מבואר בגמרא (יומא ט): דבית ראשון נחרבה בעון עבודה זרה ובית שני בעון שנאת חנם, ועוד עבירות חמורות המבוארים בגמרא, והיאך אמרו שנחרב בשביל שבטלו לחם עוני. ולפי

במהרה, ולכן היה רבי עקיבא מצחק, כי הוא האמין באמונה שלימה שתתקיים נבואתו של זכריה עד שהיה אצלו בגדר ראייה ממש, ולכן היה בשמחה על שם שמחת ירושלים העתיד להבנות מהרה, ובשעה שהיה מתאבל על ירושלים אשר ציון בשדה תחרש, היה גם בשמחה על יעוד הנביא עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים.

ובזה יתבאר דברי הנביא נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם, כי אחר שעברו עלינו ימי בין המצרים אשר קיימנו דברי חכמינו ז"ל להתאבל על חורבן ציון וירושלים, כל אחד התאבל לפי ערכו ומדרגתו כפי מה שמוגיע לו הכאב על החורבן, ועכשיו בעמדינו אחר ימי בין המצרים וקורין דברי הנביא נחמו נחמו עמי, במה יכולין אנו להתנחם, הלא לא נשתנה כלום מיום אתמול עד היום, לזה אמר הנביא נחמו נחמו עמי, במה תתנחמו, יאמר אלהיכם, על שם העתיד מה שיאמר אלהיכם, כי מאמינים אנחנו שיבא זמן אשר ינחם הקב"ה את בני ישראל, ואף שעכשיו אותותינו לא ראינו, עם כל זה אנו מתנחמים על שם העתיד במה שיאמר אלהיכם לעתיד לבא שאז ינחם הקב"ה את בני ישראל, וזהו נחמתינו בתוקף גלותינו אשר החושך יכסה ארץ, שעוד יבא זמן אשר השי"ת ינחם אותנו במלא מובן המלה ויהיה נחמה בכפלים, ורק הקב"ה הוא בכח לנחם את בני ישראל על הגלות המר. ולרמוז זה רמזו בספרי קודש נחמו"ו נחמו"ו בגימטריא לח"ם עני", וכן מה שאמר דורשי רשומות נחמו עמי יאמר אלקיכם ראשי תיבות עני"א, והרמז בכל זה למצות מצה, דכשם שאכלו בני ישראל מצה במצרים באמונה שלימה שיגאל הקב"ה מכור הברזל, כמו כן יש לנו עכשיו בתוקף הגלות המר אמונה שלימה שכל דברי נביאים אמת וצדק, ובמהרה ינחם הקב"ה אותנו בנחמה שלימה ויגאל אותנו בקרוב.

*

הדברים הללו השבתי לומר עכשיו בעמדינו בחנוכת המקום החדש הזה, דלכאורה יש להתבונן לשמחה מה זו עושה בחנוכת המקום שעדיין לא

עסקו בתורה ובתפלה וקיום המצות זמן רב, ועדיין לא קנה המקום איכות קדושה מקיום מצות ומעש"ט של בני ישראל, ואם כן לשמחה מה זו עושה. אך באמת השמחה אינו על העבר אלא על העתיד, כי מקום הזה נקנה כדי שיהיה מקום לבא בימי הקיץ הרחק מן העיר המזוהם ביותר בימי הקיץ, הרחק מן הסכנה הגדולה השורה ברוחניות בחוצות העיר, במטרה אחת כדי שיוכלו להתעלות בתורה ויר"ש ועבודת ה', ועתידות המקום הזה הוא עתידות רוחני, ולכן השמחה גדולה עכשיו על העתיד, שבעז"ה יעבדו את ה' במקום הזה ויעסקו בתורה ובתפלה בצדקה וחסד ויחנכו הבנים והבנות. והשי"ת יעזור שגם הגשמיות יהיה בהרחבה גדולה, והגשמיות יבא עם הרוחניות, במקום הזה יעמדו אי"ה בתים נאים וביהמ"ד נאה שיהיו ראויים ליקבע בארץ ישראל, ועל כן חנוכת מקום הזה הוא שמחה גדולה, ובעז"ה יתרבה השמחה בכל יום, כאשר יהיו מוסיפין והולכין להתעלות בכל הענינים.

תל"י"ת היה התחלה טובה במקום הזה, והניחו דגוש מיוחד על לימוד התורה, והגיעו שמועות טובות איך שעוסקים בתורה ובתפלה ומחנכים הבנים והבנות ליראת שמים ולצניעות, וידוע כמה כוחות השקיעו בהם מרן דו"ז זללה"ה ואחריו אבא מארי זללה"ה, ובזמנים המקודשים בשנה מצאו לנכון לעורר על עניני צניעות, כי הן הם יסוד קדושת עם ישראל, ועל יסוד זה נבנה המקום כאן שיתנהגו בקדושה ובטהרה, בתורה עבודה וגמ"ח.

ועל כן נקוה שיתעלו כאן בחדשי הקיץ, וישאבו ממקום הזה חיות דקדושה על כל השנה, ומרגלא בפומיה דמרן דו"ז זללה"ה (עיין דברי יואל לסוכות עמוד רד) לומר מה שכתבו בספרי קודש על מה שדרשו חז"ל (סוכה כו.) תשבו כעין תדורו, דאין היקש למחצה, וכשם שצריך להיות תשבו בסוכה כעין תדורו, כך צריך להיות גם לאידך גיסא שיהיה תדורו כעין תשבו, שבחזרתו לדירתו יהיה אצלו כעין הקדושה שהיה בזמן שבתו בתוך הסוכה, עכ"ד.

ובדרך זה אנו מקוים שיהיה ההתעלות בחדשי הקיץ בעונג רוחני שישאבו ממנו על כל השנה.

ואמסור בזה ברכה לכל הציבור, בראשונה לגיסי הרב אב"ד שליט"א, אקווה שירווח רב תענוג ונחת ממקום הזה לרומם קרן התורה והיראה, השי"ת יעזור להנהלת קהלתינו הקדושה במאנטרעאל שיוכלו להגדיל תורה ולהאדירה להרחיב גבולי הקדושה באיכות ובכמות. והברכה אחת הוא להעסקנים החשובים שהשליכו עצמם בלב ונפש לשם שמים להגיע למקום הזה, ומובן לכל שלא בניקל הגיע להם כל זאת, ובעזרתו יתברך עברו כל המכשולות והביאנו אל המקום הזה, ובעז"ה נזכה להרחיב גבולי הקדושה ויתגדל ויתרחב המקום הזה בכמה וכמה ענינים כראוי לקהלה נאה וחסידה. וכמו כן אמסור ברכה להדומ"ץ שליט"א שכל הציבור יכול לומר מכירו הייתי לשעבר ועכשיו ביותר, עד עכשיו היה נחבא אל הכלים, ועכשיו נתגלה כשרונותיו הגדולים תלמיד חכם גדול וירא שמים ובעל הוראה טוב כאשר שמענו מהדומ"ץ סקווירא שליט"א ששימש אצלו, תלי"ת שנתעלה נאה וגדיים נעשו תישיים, ואקווה שיצליח במקום הזה, וילכו מחיל אל חיל.

והשי"ת יעזור לכל העסקנים שמניתי העומדים על משמרת הקודש שיוכלו לפעול לרומם כבוד ה' ותורתו הקדושה, והשי"ת יתן ברכה והצלחה וסייעתא דשמיא בכל מעשה ידיהם, שיוכלו להמשיך הלאה, ואבקש בזה שיעמדו על המשמר בכל התקנות שתקנו למקום הזה לגדור גדרים וסייגים שהמה יסייעו להגדיל כח הקדושה.

וכאשר איתרמי מילתא שמקום הזה הוא על שפת הנהר, מן הנכון לחזור על דברי א"ז זלה"ה בייטב פנים (אבני זכרון אות מא) בטעם שנוהגין לילך לנהר לומר תשליך במצולת ים, שהוא להתעורר בתשובה

על ידי מי הנהר, על דרך שהביא מוזלה"ה בספר תפלה למשה (מומור צג) בשם הגאון רבי לעמיל ז"ל לפרש מה דאיתא במדרש (איכ"ר פ"ב ס"ח) כי גדול כים שברך וגו', מי שעתיד לרפאות שברו של ים הוא ירפא לך. ויובן לפי מה דאיתא במדרש (הובא ברבינו בחיי פ' ויקרא) שמים התחתונים היו בוכים על שנתרחקו משמי מרום, וניחם אותם ה' שיקחו מהם לניסוך המים בחג ומלח שהוא ממים לקרבנות. ולפי זה שברן של מים שנתרחקו מאור העליון, ורפואתן ניסוך המים ומלח. וכשחרב בית המקדש ואין עבודה, חזר השבר למקומו. והיינו כי גדול כים שברך, מי שעתיד לרפאות שברו של ים הוא ירפא לך, וכיון שחזר השבר למקומו בחורבן בית המקדש, חזר הבכיה למקומו, עכ"ד. וזה ענין גלי הים כי רוצים להתנשאות לשוב למעלה למקומם. ומזה יקח האדם מוסר השכל איך ישא נפשו אל ה' לדבק בו, ואיך ירד עשר מעלות יתר אחורנית להתרחק מאור של מעלה על ידי חטאיו ופשעיו, הנה העת לשוב אל ה' בבכיה, ודמעה תרדנה עיניו מאין הפוגות, כמו שמים התחתונים בוכים ומתנשאים לשוב למקור עליון, קל וחומר אדם שיש בו נשמת רוח חיים חלק אלקי ממעל, מהראוי לפשפש במעשיו וישיב אל ה' וירחמהו. וזה טעם שהולכין לנהר, לישא ממנו קל וחומר זה, עכ"ד. ובכן היום בערב כאשר מתחילין הימים הקדושים, הזמן גרמא לעמוד אצל המים ולראות איך גלי הים מנשאים עצמם ואומרים אנן בעינן למהוי קמי מלכא, ובודאי שאנחנו צריכים ללמוד מהם שיהיה לנו השתוקקות להתעלות ולהתרומם להיות דבוק להקב"ה.

והשי"ת יעזור שיקויים יעוד הנביא נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם, נתקיים בנו חטאו בכפלים ולקו בכפלים, ועכשיו אנו מצפים שנוכה לנחמה בכפלים, שהשי"ת ינחם כלל ישראל במהרה, ונוכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם

קריאת שדר גישורית "ברך משה" רחוקי סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעוועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעמו"מ

ק"ו
"חפדי שלמה זלמן"
 ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
 בן ר' מרדכי וורגענבערגער ז"ל
 נלב"ע ה' כסלו תשנ"ב
 ☆ ☆ ☆

ק"ו
"חפדי ישראל יעקב"
 ע"ש ר'
 ישראל יעקב איינבערגער ז"ל
 נלב"ע סיון אייר תשנ"ו
 ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
 מענדל ז"ל ב"ו סיון תשנ"ה
 ואמו מרת דינה ע"ה
 ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
 נלב"ע כ"ט תמוז תשנ"ג
 ☆ ☆ ☆

ק"ו
"חפדי שמואל ורנה"
 ע"ש
 ר' שמואל זאב לעווין ז"ל
 ב"ר יעקב דוב ז"ל
 נלב"ע ג' תשרי תשנ"ח
 וזוג' מרת חנה ע"ה
 ב"ר חיים משה ז"ל
 נלב"ע י"ב חשוון תשנ"ו
 ☆ ☆ ☆

ק"ו
"אנשי חי"ף"
 ע"ש
 ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
 ב"ר נחמן ז"ל
 נלב"ע ז' שבט תשנ"ג
 וזוג' מרת חנה לאה ע"ה
 ב"ר יעקב פרענקל מ"ב"ח ז"ל
 נלב"ע ב' אלול תשנ"ג
 ☆ ☆ ☆

ק"ו
"צב"א מרו"ם"
 ע"ש ר'
 צבי אלימלך געליבמאן ז"ל
 ב"ר אברהם ז"ל
 נלב"ע ד' אלול תשנ"ט
 וזוג' מרת ברוינדל ע"ה
 בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
 נלב"ע כ"ה תמוז תשנ"ט
 ☆ ☆ ☆

ק"ו
"אפריון נמט' לר' שמעון"
 ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל
 בן ר' שניאור זלמן ז"ל
 נלב"ע ז' מנחם אב תשנ"ה
 ☆ ☆ ☆

ק"ו
"זכרון חיים צבי"
 ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
 ב"ר חוקי איתמר מוב"י ז"ל
 נלב"ע י"ג כסלו תשנ"ה

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרה"ח ר' יעקב יודא שטערן שליט"א

* * *

הרה"ח ר' אברהם יעקב שווארץ שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' אשר לעמיל שווארץ שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' מאיר משה פרידמאן שליט"א

לנישואי גאעאיהם ביום שלישי באולם "ארמונות חן"

ה"ר אברהם ניסן ריבל ה"ו

ולאביו הרה"ח ר' יעקב ריבל שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' מאיר חיים שישא שליט"א

ולח"ו הרה"ח ר' משה יעקב ראטער שליט"א

להולדת בתו, נכדתם

קידושא רבא בביהמ"ד זוטשקא רח' באר מים חיים

ק"ו
"נפש חי"ה"
 ע"ש הרבנית הצדוקת
 מרת חי' מייזליש ע"ה
 בת מרן רבינו משה ז"ע
 נלב"ע חי' שבט תשנ"ג
 ☆ ☆ ☆

ק"ו
"חפדי מנחם משה"
 ע"ש
 ר' מנחם משה גאנץ
 ז"ל
 ב"ר דוב ז"ל
 נלב"ע י"ג מנחם אב תשנ"ב
 ☆ ☆ ☆

ק"ו
"תהלה לדוד"
 ע"ש ר' משה דוד
 מעלער ז"ל
 ב"ר חוקאל שילם ז"ל
 נלב"ע י"א תשרי תשנ"ח
 ☆ ☆ ☆

ק"ו
"אב"ן ישראל"
 ע"ש ר' אברהם נתן
 בערנאט ז"ל
 ב"ר ישראל ז"ל
 נלב"ע סיון חשוון תשנ"ו
 ☆ ☆ ☆

ק"ו
"ציון לנפש חיה"
 ע"ש ר' בן ציון בנעט
 ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
 נלב"ע ס' שבט תשנ"ג
 וזוג' מרת ח'ה ע"ה
 ב"ר יהושע ז"ל
 נלב"ע י"א סיון תשנ"ה
 ☆ ☆ ☆

ק"ו
"חפדי בא"ר"
 ע"ש ר' אלכסנדר
 בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
 נלב"ע כ"ג ניסן תשנ"ו
 וזוג' מרת רייזל ע"ה
 ב"ר אפרים ז"ל שמעון
 נלב"ע ה' סבת תשנ"א
 ☆ ☆ ☆

ק"ו
**"ממכון שבתו
 השגיה"**